

JULIJ • 7 • 1969

MLADIKA

MLADIKA

IZHAJA VSAK MESEC

1969 leto XIII. šte. 7

VSEBINA:

Marij Maver: VI. srečanje pisateljev	117
Slavko: Prošnja za jutri	118
Mojca Rant: Rdeča vrt-nica	118
Jože Peterlin: 22. tabor Slov. prosvete	119
Zora Tavčar: Hiša za potokom	120
Slavko: Tebi, ki podiraš gnezda	122
Slavko: Večer	123
Zora: Iz cikla sonatine	124
Maks Šah: Ob zaključku šolskega leta	125
Slavko: V poletnem kresu Danilo Sedmak: Na počitnice	127
Drlace: Koliko je še do Gorice?	128
Vladimir Kos: Štirje oklepaji	129
Sergij Kobilar: Tržaško pismo	130
Kondor: Za prava načela	131
J. A. Markuža: Slovenska metropolija in Slovenik	132
Martin Jevnikar: Sodobna zamejska literatura	133
Jože Peterlin: Gostovanje ljubljanske Drame	134
Kulturni koledarček	136

Uredil

JOŽE PETERLIN

Revijo izdaja uredniški odbor: Stanko Janežič, Marij Maver, Albert Miklavec, Franc Mljač, Sergij Pahor, Jože Peterlin, Maks Šah, Drago Štoka, Emil Valentinčič in Marilka Korsič.

Odgovorni urednik:
MARIJ MAVER

Zunanja oprema
PAVEL MEDVESČEK

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3, tel. 23-779 — Pod-uredništvo v Gorici: SKAD

Cekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst,
ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

Izšla je knjiga razprav

DRAGA 1968

Vsebina: dr. Janko Pleterški (Ljubljana): Združena Evropa in Slovenci / dr. Ludvik Vrtačič (Fribourg): ABC slovenske problematike v obdobju združevanja Evrope / Feliks J. Bister (Dunaj): Slovenec med Vzhodom in Zahodom / dr. Alojz Tul (Trst): Združena Evropa in narodna manjšina / dr. Vekoslav Grmič (Maribor): Dialog Cerkve s svetom; Vzroki modernega ateizma / dr. Vladimir Klemenčič (Ljubljana): Izseljevanje, problem Slovenije in Slovencev / dr. Valentin Inzko (Celovec): Koroška in izseljeniški problemi / Franc Mljač (Trst): Prispevek k razpravi o izseljevanju - Kanalska dolina / dr. Rado Bednarik (Gorica): Problem izseljevanja na Primorskem in v Beneški Sloveniji / Bogo Samsa (Trst): Izseljevanje iz tržaške pokrajine / Izidor Predan (Čedad): Beneška Slovenija / dr. Alojz Rebula (Trst): Slovenci med domom in svetom / Sergij Kocjančič (Trst): Pregled študijskih dni v Dragi.

Knjigo lahko dobite v slovenskih knjigarnah.

DSI vabi na letošnje študijske dneve v Dragi, ki bodo 30. avgusta popoldne, 31. avgusta ves dan, 1. septembra skupni izlet.

Prijavite udeležbo na naslov: Društvo slov. izobražencev, Trst, ul. Donizetti 3/I.

TRŽAŠKI ODMEVI

Velespoštovano in cenjeno uredništvu!

«Narodu spet prederzujemo se peti.»

(Kranjska čbelica, perve bukvice, 1830)

Iz Kranjske čbelice sem za svoje pismo vzel kot motto verz, ki bi ga morali sprejeti kot svoje geslo vsi Vaši sodelavci, zakaj našim pesnikom, pisateljem in časnikařem je potrebna drznost, vsaj takšna, kakršno je v prejšnji številki Mladike pokazal Vaš sodelavec Lovrečič. Slišal sem od gospoda Marija, da ste Lovrečiču celo nekaj črtali; prizadeti pa, da so se pritožili, zakaj da niste črtali tudi ostalega. In baje se je tako izrazil tudi sam Lovrečič, ko je prebral svoje pristrizeno pismo. Taki smo pač ljudje.. Naj se potolažijo gospod Lovrečič in vsi drugi. Jaz pa, med nami rečeno, bi ne črtal ničesar. Ko sem bil pred nekaj dnevi slučajno v Bregu, sem slišal tožiti nekega starčka: »Ojej, jaz sem jim vse dal — je rekel — ko so bili mičkeni. Meni so pokazali hrbet.« Vidite. Tako je. Toda če ni bilo poguma, ne pomagajo še tako lepe zavite misli, izjave in tožbe. Treba

se je zganiti prej, predno te vržejo na cesto in ti pokažejo hrbet. Za to pa je potreben pogum.

Že od jeseni čakam na objavo imen vseh tistih slovenskih učiteljev in profesorjev, ki pošiljajo svoje otroke v italijansko šolo, kakor je zagrozil, da bo storil naš tednik Novi list. Toda nič. In vendar to ni samo moja želja. Slišal sem tudi od drugih, da bi radi brali tista imena. Prav nič si bralci ne želimo, da se vedno ravnote po tistem pregovoru, ki pravi, da se greh pove, grešnika pa ne. Mi želimo tudi imena grešnikov, predvsem to, da bomo vedeli, za koga gre.

Z vsem spoštovanjem in vdanimi pozdravi

Viktor Žejen, upokojenec

SPOROČILO

Kot vsako leto, tudi letos Mladika v avgustu in septembru ne bo izšla. Pač pa bo naslednja številka, to je 8., dotiskana že v začetku oktobra. Nekaj prispevkov nam je ostalo in pridejo na vrsto v prihodnji številki. Tudi za prihodnjo številko moramo imeti prispevke vsaj do 15. septembra. Vsem želimo prijetne počitnice!

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 35 Ndin, v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

VI. SREČANJE PISATELJEV IZ ALPSKIH DEŽEL MARIBOR - SLOVENJ GRADEC - PTUJ

(6. DO 8. JULIJA 1969)

Avto je hlastno požiral kilometre, odkar smo mimo cerkvice sv. Maksimilijana zavozili iz Celja in se v naglih spustih in vzponih čez zelene štajerske griče bližali Mariboru. Puhasto bujnost gričevnate pokrajine, kakršno najdeš le v podobah kakega renesančnega ali tudi romantičnega slikarja, so tu in tam trgali karirasti pravokotniki s pravilno izmerjenimi črtami, kakor jih v svojih kraških motivih zna izmeriti samo še Lojze Spacal. To so štajerski vinogradi, viseči vrtovi, ki jih je človeška roka prislonila v prisojnost, da bi vanje ujela sonce, ki razveseljuje človeku srce in pamet. Sonce je res gorelo tisti dan, tako da se je z Dravskega polja na naši desni dvigala soparica, ki je s svojo prosojno belino ščemela v oči, da nisi mogel gledati.

Če drugo ne, sem pomislil, bo na tem srečanju vsaj ta kulisa po mojem okusu. Več v resnici od srečanja pisateljev iz šestih alpskih dežel nisem pričakoval, potem ko sta mi kar dva že rojena pisatelja skeptično prišepetala, da se na takih srečanjih še ni rodil ne pesnik ne pisatelj. Nisem seveda zaslutil, da bi srečanje utegnilo postati kaj več kot stik, prijateljski stik s pisateljem-človekom. Srečanje z umetnikom pa je vedno tvegano in vprašljivo; marsikdaj bi bilo celo bolje, da pisatelja, s v o j e g a pisatelja, kot človeka nikoli ne spoznaš. Ta misel ni ne nova ne izvirna. V zavesti pa sem jo hranil vse tri dni, kolikor je to prijateljsko srečanje trajalo. Hotel sem jo izmeriti in preizkusiti ne na enem ali dveh, ampak na čimvečjem številu znancev in neznancev, ki so se srečanja udeležili.

Danes, ko podoživljam srečanje s tem in onim in urejujem vtise, ne morem drugače kot izbirati: Izbiram seveda le tiste vtise in spomine, ki so bili zame nepozabni. Zdaj šele spoznavam, da jih je bilo toliko, da ne vem, katere bi rad ohranil: ali vtis, ki ga je napravil Retoroman Pierin Ratti, ne samo name, ampak na vse prisotne, ko nas je nagovoril v retoromanščini, nato pa mirno nadaljeval svoj govor v francoščini, italijanščini in nemščini; ali vtis, ki ga je name naredila pesnica in prevajalka Ina Jun Broda, Hrvatica, ki že dvajset let živi na Dunaju, prevaja Kocbekove pesmi v nemščino in po naročilu časnikarja berlinske televizije išče zveze s tržaškimi Slovenci; ali vtise, ki so jih name napravili slovenski umetniki: Smiljan Rozman s svojo otroško potepuško kretnjo; Pavle Zidar s svojo razbolelo blagovestjo in vero v Duha in Zemljo; Emilijan Cevc z umirjenostjo in gotovostjo človeka, ki je v posesti svoje resnice; ali Tone Kuntner, mladi pesnik, ki pod topoli, žarno osvetljenimi od zelenega neona, pripoveduje lepo slovensko pravljico o deželi, kjer ni cest.

Toda kaj pa srečanje s folklorno skupino? S kurenti? In izlet na Pohorje, na Ptujsko goro? To so bila srečanja, ki so preseгла okvir golih človeških odnosov in se spremenila v stik s celo deželo, z zgodovino, z umetnostjo in življenjem v najširšem smislu, tako da si lahko spoznal »visoko kulturno raven naroda, ki tod živi in je vse to ustvaril«, kot se je v svojem zahvalnem nagovoru izrazil eden od tujih gostov. In to je bilo morda največ, kar so lahko s tega srečanja v Mariboru odnesli predvsem tujci iz ostalih petih alpskih dežel: Avstrije, Francije, Švice Italije in Nemčije. To je bilo morda v prvi vrsti tudi tisto dragoceno, najdragocenejše, kar so s tega srečanja odnesli naši prijatelji iz Beneške Slovenije.

Marij Maver

RDEČA VRTNICA

V bližnje mesto, kamor smo iz naše hribovske vasice redno hodili po opravkih, je dospela skupina poljskih beguncev. Bila je svetovna vojska in od tam, kjer so bili boji, so izselili ljudi. Ko so naši ljudje prišli iz mesta, so hiteli pripovedovat: »Dobri ljudje so in pobožni; ko pridejo v cerkev, pokleknejo in poljubijo tla ter lepo molijo.« No, v tem oziru je bilo pri nas precej drugače: otroci so drveli po cerkvi in se pehali, kdo bo dobil boljši prostor za klopmi pri stranskem oltarju, kjer se bo dalo nemoteno klepetati in mešetariti za podobice; utrujene žene so dremale v klopeh; možakarji so dostojanstveno sedeli, tiščali usta skupaj in pri glasni molitvi samo zagodli. Čedno oblečena dekleta, ki so stala med klopmi, so s svojo pokončno držo spominjala na poljske rože v poletnem jutru; fantje pa so se gnetli za vrati in z velikim veseljem ovirali pot kakemu zapoznelemu dekletu. Seveda nas lepi zgledi bratskega naroda niso premaknili od naših starih navad.

Tudi dobrosrčni g. župnik se je zavzel za te begunce, tako da je pipe-ljal s seboj mladega fanta in ga z vsem oskrbel. Oblečen je bil v nekakšno dijaško uniformo: modra obleka in kapa s ščitnikom — gotovo je študiral v kakem zavodu. Ker je najbrž imel samo to obleko, mu je župnik kupil novo — tako je bil kar čeden dečko. Imel je kakih 16 let.

Ko je prvo nedeljo prišel iz župnišča, smo ga vsi radovedno opazovali. Pred cerkvijo so se zbirala dekleta v veselem, nagajivem pogovoru. Poleg smo bile take, kamor sem spadala tudi jaz: nismo bile otroci, dekleta pa tudi ne, čeprav smo imele leta sv. Neže, ki so jo hoteli zaročiti, ko je imela 13 let. No, ko je ta dečko prišel mimo nas, mi je pogled nanj vzbudil dotlej še nepoznan občutek sreče. »Kako je lep!« sem rekla na glas — dekleta so se mi nagajivo zasmajale. Prišla sem v zadrego. »Ne!« sem rekla sama pri sebi, »kaj takega je treba ohraniti samo v svojem srcu.«

Od tedaj mi ni šel iz misli. V duhu sem ga gledala in tiho ponavljala: kako je lep. Ne vem, če je bil res tako lep: bil je srednje velik, imel je temno modre oči in svetle, kodraste lase. Če sem ga kje videla, sem se mu kolikor mogoče ljubko nasmejala in on se mi je tudi nasmejal — tako sva se nekako spoznala. Ko se je navadil nekaj naših besed, me je tudi nagovoril: kam grem, ali, če grem domov. Vsako bežno videnje z njim mi je bilo v srečo.

Ko sem zvedela, da pogosto hodi v mesto obiskovat svoje, sem poskusila dobiti opravke, da bi tudi šla sama. Mogoče bo šel tudi on, mogoče me dohiti, ali ga srečam? Res mi je mama zaupala nekaj opravkov, da sem lahko šla. V sončnem poletnem jutru sem se odpravila. Na grmu živo rdeče vrtnice sem izbrala najlepši cvet in ga vzela s seboj. Veselo sem hitela po gozdni poti. Skozi vejevje bukovja so prodirali zlati sončni žarki in spreminjali gozd v pravljичno deželico, kar se je lepo ujemalo z mojim notranjim razpoloženjem.

Kmalu sem bila na cesti. Ko sem prišla v mesto in opravila svojo nalogo, sem se zaman ozirala naokrog, ni ga bilo. Vrnila sem se domov. Ko sem dospela na gozdno pot, prepričana, da mi sreča ni bila mila, sem ga zagledala. Pritekel je po hribu navzdol. Ko me je zagledal, se je ustavil in me vprašal, če grem domov. Ne da bi kaj odgovorila, sem stekla k njemu in mu dala vrtnico; vzela jo je in ves zardel, jaz sem pa v zadregi stekla naprej. Ko sem se ozrla, je še vedno stal in gledal za menoj. Pomahal mi je z roko in odhitel. Srečna sem gledala za njim in mislila: sedaj ima moja vrtnico; gledal jo bo in mislil name; srčna vez bo med njim in menoj.

Sedaj sem še bolj mislila nanj. Čez nekaj dni pa sem izvedela: Poljaki so se vrnili domov in z njimi moj begunec. Nikoli nisem zvedela njegovega imena in sem ga imenovala tako. Ko sem zvedela novico, sem se potopila v svojo skrivnost. Moja ljubezen še ni poznala žalosti. Bilo mi je nekako tako, kot če zaide sonce in zarja za njim pozlati planine. Ni bilo več sonca, a bila je zarja — prelepega spomina nanj.

Miloš Volarič: v pesniški zbirki M. Breclja.

Prošnja za jutri

Posveti v izbo
mojega življenja,
da dojamem misli,
ker že mrak
zagrinja prostor
mojega iskanja...

Osirotele misli,
orli v noči
bolni na zenicah:
rojene za svetlobo
so obsojene živeti
po temnicah.

Posveti v izbo
mojega življenja:
da vedel bom,
kje sem
in uvidel,
kam naj grem. SLAVKO

22. TABOR SLOVENSKE PROSVETE NA REPENTABRU

Repentabor ostaja slej ko prej simbol ljubezni do slovenske besede, do izročila očetov, do pesmi, do vsega, kar je lepega in našega. Do vsega, za kar so se naši očetje pred davnimi stoletji borili za temi zidovi in kar so tako vneto branili.

Zato menimo, da Slovenska prosveta ne bi opravila svojega poslanstva, če ne bi nadaljevala tega, kar je začela po zadnji vojni, ko vabi Slovence na ta čudoviti grič, da prisluhnejo materini besedi in naši pesmi, glasbi in izpovedi v dramskih predstavah. Dvaindvajset taborov, dvaindvajset nepozabnih doživetij!

Letošnji tabor je bil posvečen spominu 100-letnic čitavnic in taborov, kot je v začetku v pozdravnem nagovoru povedal predsednik Prosvete, **Marij Maver**. Čutili smo se doma, ko je stopil pred mikrofon repentaborski župan **g. Guštin** in je potem zapel domači pevski zbor »Srečko Kumar«. Kot so nekoč izvoljeni predstavniki naroda na taborih v govorih zahtevali pravice za svoj narod, tako je tudi naš deželni poslanec **dr. Drago Štoka** z vso jasnostjo, odkritostjo in poštenostjo naštel tiste najvažnejše zahteve našega naroda, ki niso izpolnjene. **Dr. Drago Štoka** je ob tej priliki govoril kot predstavnik Slovencev vse dežele, zato je pozdravil in se spomnil potreb in zahtev tako goriških kot beneških Slovencev, rojakov v Kanalski dolini in na Tržaškem. Veseli smo bili, da smo bili tokrat vsi združeni.

Ves spored je bil lepo izbran. Glasbeni ansambel »Jana« iz Števerjana je igral v razvedrilo, pevski zbori so izbrali najlepši program, tako »**Mirko Filej**« iz Gorice pod vodstvom **Zdravka Klanjščka**, »**Srečko Kumar**« iz Repentabra pod vodstvom **Mirka Guština**, pevci cerkvenih pevskih zborov s Tržaškega pod vodstvom **Humberta Mamola**, in pevski zbor iz Ukeva, pod vodstvom **Franca Sivca**.

Zelo posrečeno je bila izbrana veseloigra **Josipa Ogrinca**, »**Kje je meja?**«. Ne samo zaradi spomina na čas, ko so to igro igrali, ampak

tudi sicer je bila igra zelo primerena. Pod vodstvom **Stane Kopitar-Oficije** jo je igral Slovenski oder.

Nastopili so: **Angel Turk-Prašelj**, **Marijana Prepeluh - Lapornikova**, **Miro Opelt**, **Matejka Peterlinova**, **Pavel Bajc**. Mislimo, da res ne bi bilo mogoče zaigrati bolj naravno, pristrčno in spontano. Da ne bi govorili o igranju posameznih igravcev, je morda najlepše priznanje nastopajočim in režiji pozornost številnega občinstva, ki je po dolgem programu z velikim zanimanjem in zbranostjo sledilo dogajanju in seveda na koncu igravce nagradilo s pristrčnim odobravanjem.

Vse točke sta lepo in mladostno povezovala višješolca **Joži Peterlin** in **Barbara Bavdaž**.

V celoti lahko rečemo, da je tudi 22. tabor Slovenske prosvete zelo lepo uspel.

Kot navadno, tako tudi letos ni bilo videti med občinstvom velikih predstavnikov, politikov in podobnih. Bili so naši ljudje, zvesti slovenstvu. Saj je bilo skoraj vsako

leto tako. Zato ljudje tudi čutijo, kdo je z njimi.

Drugo, kar je opazno, je dejstvo, da je to ena redkih večjih, če ne skoraj edina slovenska prireditelja, ki je samo slovenska.

Prireditelji cenijo pozdravno brozjavko, ki jo je poslal deželni odbornik za kulturo in šolstvo **cav. Bruno Giust** in škofov vikar **dr. Lojze Škerl**, ki se nista mogla tabora udeležiti.

Kljub vsemu pa ne moremo zaključiti tega poročila brez poziva vsem našim prosvetnim društvom po župnijah, da se moramo na vsakem taboru čutiti tesno povezani in da ne sme biti na dan tabora nikdar in nikjer nobene druge prireditve. Samo tako bomo pokazali, da drug z drugim čutimo, da drug drugemu pomagamo, da smo eno in da smo posebno tedaj, ko smo skupaj, zares močni in številni. Če ne bomo premagali separatizma in omalovaževanja drug drugega, potem je vse govorjenje o pokoncilskem duhu in delu prazna beseda. Upam, da tega ne želimo.

Jože Peterlin

HIŠA ZA POTOKOM

OB LOČNICI

Tako je moralo biti nekoč: ko se je vzpel iznad reke na vrh pobočja, ki je z mizasto obrezanimi robovi zapiralo kot zeleno trdnjavsko obzidje ves levi breg, je zadovoljno obstal. Tam spodaj je reka v ostrem zavojju izginjala v mračno zeleno sotesko, tokraj pa je bila pokrajina še bolj divja in samotna.

Prvi hip se je zdela to prostrana gozdnata planota, a komaj se je spustil čeznjo, mu je začela odkrivati svoja presenečenja. Brbotanje nekje od spodaj ga je še pravočasno opozorilo na globok usek, v čigar dnu se je penila voda. Ko je z mujo premagal oviro in se znova vzpel na planoto, je začudeno odkril, da se je deroči potok v ostrem ovinku vrnil in mu znova zarezal pod nogami globoko grapo, ki se je morala iztekati tam proti jugu v reko. Začel je zasledovati strugo hudournika, ki se je bil privijugal nekje od severa, da si nekje ob njem poišče primeren kraj, kajti ta divjina mu je bila všeč.

Od kod je prišel, ni vedel nihče, pa vendar ni mogel biti iz tistih krajev, kjer so bili ljudje vesele, dobrodušne čudi. Onkraj planote, kjer se je svet izmirlil v prisojne griče, so posedali pred svojimi zidanicami in divji svet tam proti reki jih je kdaj pa kdaj zamikal le s svojimi krotkimi robovi, kjer je bilo jagod in gob na jesen in dračja na zimo; divjih globeli pa so se bali.

Tujec je bil temnih, vročičnih oči in prisojnega bledega obraza, nekam drzno urezanih, orlovskih potez in hude krvi. Če ni turške krvi, so ugibali. Ali pa da je celo ušel iz zapora, čemu bi bil sicer tako bled. Potem se je tu pa tam prikazal v vasi. Govoril je njihov jezik, le malo drugače je zavijal, pa tudi ime je imel skoraj domače, Hozjan. Tako so se ga počasi navadili.

Kjer potok pridere po soteski navzdol, se dviga na levi vlažna mahovnata stena, na desni pa se breg razširi v mračno jaso, v loku obdano z bukovini pobočji. Takoj nato Ločnica bobneč izgine v nekakšnem kotlu, iz katerega se v oblaku pen skuša preriti skozi ozko grlo v novo sotesko. Na tej jasi si je Hozjan postavil leseno kočo, potem ko je kupil nekaj sveta tam naokrog. Pa ko je bila kočica gotova, je v divjini še vedno pela žaga in nabijalo kladivo. Malo pod hišo je nastala nekakšna lopa in še više v bregu na visoke letve naslonjeno dolgo korito, v katero je samotni garač prestregel podivjani potok. Ko je izdelal še mogočno mlinsko kolo, je naročil v vasi vprego in se nekam odpeljal. Vrnil se je z nečim, zavitim v slamo, si izposodil mulo in spet izginil za nekaj dni v divjino. In lepega jutra

je ob Ločnici zapela — žaga. Ko je prišlec še udela pot tja do vasi, se je prvi kmet opogumil in zapeljal nekaj hlodov Hozjanu na novo žago.

Sedaj je kako nedeljo že prisedel med možake. Pogovor ni stekel dalje od cen lesa in vremena, vsak se je kmalu presedel drugam in žagar je obsedel sam. Imeli so ga za čudaka. Kak kmet je vedel povedati, kako neprijetno mrzlo je tam za Ločnico, kako divje bobni potok mimo. In kako mladi žagar govori sam s seboj, kaj govori, kriči, ker drugače še samega sebe ne bi slišal. Kakšen mora pač biti človek, da si postavi hišo na takem kraju? Da mu okna gledajo tja v tisto mračno mahovnato steno ali pa dol v tisti kotel, kjer vre in se peni Ločnica! Ne, takemu človeku se je boljše ogniti, če ga srečaš na samem. Če nima morda celo koga na vesti?

Pa če je bil divji in odljuden, je bil lepe sloke postave in čednih, dasi nekoliko divjih potez. Dekletom to ni ušlo. In ko je takole zvečer zapela v gostilni harmonika, so Hozjanu še bolj zažarele oči, le da ni bilo mogoče uganiti, kateri veljajo njegovi pripti pogledi. Najlepša je bila pač gostilničarjeva Micika. Micika še malo ni pokazala, kako so jo tiste priprte oči že zdavnaj zmedle in da je zaradi njih prejokala že prenekatero noč, prepričana, da je takemu človeku oče ne bi nikoli dal. Poleg tega — kakor da je Hozjan sploh ne opazi. Sedi, godci godejo, on pa kakor da mu ni do plesa. Tam sedi nedeljo za nedeljo in opazuje dekleta. Pa tudi one ga od strani opazujejo, njegova skrivnostnost jih privlači.

Micika, Micika, kaj bo z njo. Nekaj jo z nezadržno silo vleče samo tja dol v divjino. Najde si opravilo: po očetovih deskah bo vprašala. Vsa zardela, v tesno opeti bluzi in zametnem krilu, ki se zeleno pobliskava na bokih, obstoji pred kočico. Lepi žagar lovi s cepinom orjaški hloed, da bi ga naravnal pod zobe pokončne žage. Zagozdi ga, premakne ročko zapornice, začuje se hrumenje. Žaga počasi zaniha gor in dol, pohiti, zobje ji postajajo čedalje drobnejši, dokler se ne zlijejo v eno samo gladko rezilo in se zajedo v meso debela, da prijetno rezko zapoje. Šele tedaj se ozre in zagleda dekleta. Bujna in visokorasla stoji tam, pa Hozjan ne trene. Ko da ga ženska, s katero je sedaj sam sredi jase, prav nič ne vznemirja, pojasni, kdaj bodo deske nared, pozdravi in obrne v hišo. Micika, ranjena v svojem ponosu, jezno odide. Sedaj ne dvomi, da si je bil Hozjan že moral izbrati drugo. Pa le katera bi mogla biti enakovredna njej!

Spet je nedelja in natararici imata polne roke dela. Anica je bledeča in pegasta, pa prisrčna za strežbo, a možakarji kdo ve zakaj raje kličejo

Pepco. Pepca je majhna, krivonoga, a kot poper živahna plavalaska.

»Pepca, sem!« »Pepca, še zate kozarec, ná!« Kot stržek je zdaj tu, zdaj tam. Nekoliko na slabem glasu je, ženske je ne morejo. Kaj neki ima ta Pepca, saj ni ne lepega obraza, pa tudi v postavo ni kdove kaj, sami boki so jo. Če bi poslušal kmete, ko stikajo glave, loveč jo z očmi in hihitajoč se ob pridušenih opazkah najdrznejših, bi bila pa reč čisto drugačna. Pepca, hej! Plesati s Pepco, a? Samega hudiča ima v sebi ta punca. Tako jo obirajo možaki, a je ne privoščijo drug drugemu, ljubosumno pazijo, da se kateri ne bi kaj več sukal okrog nje. Slabo bo končala, pravijo, kakor da oni ne bi imeli ničesar pri tem.

Tudi to nedeljo se Pepca suče okrog miz. Razposajeno se hihita, boki nad krivimi nogami se vablljivo pregibljejo, rdečkasto rumeni lasje vihrajo za njo. Vsa majhna je, a polna nekakšnega hribovskega razkošja. Vsa je na videz v tistih krožnikih in kozarcih in oči ji hite čez mize, kakor da ji pod milim soncem ni do drugega kakor do nagle postrežbe.

Hozjan že dolgo ve, da bi bila le Pepca zanj. Ta divja, neukrotljiva, nezvesta živalca je edina, ki ga mika.

V njej je nekaj sličnega kot v Ločnici, ko jo je prvikrat srečal. Nikoli ne veš, kaj skriva za svojim potajenim mirom. Nekaj mračnega je v njeni široki majhnosti, nekaj neukrotljivega v tistih rahlo krivih nogah, ob njenih bokih pa mu je kakor takrat, ko se mu je bila naenkrat in nepričakovano pod nogami ugreznila brbotajoča soteska, a komaj se je je rešil, se mu je onkraj pobočja znova divje zasvetlikala v globini, da mu je od sladkega preseñenja zamrlo srce.

Tako je naročil gostilničarju, naj mu pošlje denar za deske po Pepci. In Pepca je prišla — in ostala.

Pa je prišel ta ali oni kmet naokrog: Pepca ni da bi se možila, to je vendar zgubljena ženska. Oglasil se je gostilničar, Micika ga je preprosila: ali Hozjan ali nobeden. Tako rekoč ponujal je svojo hčer, ki je doma bledela od bolne ljubezni. Vrni, Hozjan, Pepco, ker, poglej, bogata Micika ti je na voljo. Še župnik je prišel mimo: lahko bi si poiskal pošteno dekle, ta je slabe matere hči, kdove kaj vse ima za sabo, marsikaj se sedaj govori. Hozjan, ne delaj pohujšanja, če je ne misliš vzeti, jo pusti, naj gre iz teh krajev.

In Hozjan je poslušal in se odločil: »Pepca, pa se vzemiva!«

KRES V DIVJINI

Koga bi v hiši ob Ločnici ne bilo strah? Grobo stesana brunarica je odpirala široko lino spalnice nad prepadno skalno deber, v kateri je noč in dan grgrala voda in pršila oblake pen po mahovnati steni onstran hiše. Veliko leseno kolo je poškripavalo, in ko je štropotal čezenj debeli vodni curek iz ozkega korita, so mu lopute klopotala in šklepetale, ko da se bo zdaj zdaj sesulo. Naenkrat je

kakor krik zarezalo od žage: Hozjan je bil načel s svojo cirkularno novo desko. Potem je žaga spet zapela enakomerno.

Kuhinjsko okno je čez skrilnato streho žage odpiralo le omejen razgled do tja, kjer sta se gozd-nata bregova zožila in skoraj strnila v temno osoj-no steno, skozi katero se je, besno vrvrajoč, prebijal potok. Na jasi pred kočo pa je večino dne sijalo sonce, da je mlada Hozjanka mogla posaditi zelenjave in krompirja.

Hozjan je čez dan ostajal odljuden, kot obseden od dela, in celo jedel je kar na žagi. Šele ko se je zmračilo, je kakor nočne ptice oživel. Soba nad potokom je takrat postajala eno z nočjo tam zunaj. Ostri duh po vlagi in šumenje vode v prazno, ko je bil jez čez noč zaprt, sta ustvarjala občutek, kakor da bi plul s splavom po reki navzdol. Tako je samotni splav vsak večer plul v noč. In Pepi — tako je Hozjan klical ženo — je postajala v mesečini riba, ki ji na morskem dnu, vsej gibč-

Ukvanska planina — vsakoletni oddih naše mladine

ni, belo in višnjevo pobliskavajo boki. Vztrepetavala je kot zbegana, izmikajoča se živalca — in kakšna slast jo je bilo krotiti. Hozjan jo je ljubil nekam besno in maščevalno, kakor da more samo ob ženski prekričati tiste mračne sile, ki so rvale v njem. Vendar jih ni nikoli potešil. Bolj ko je namreč odkrival njeno strastno naravo, bolj ga je pričenjalo žgati ljubosumje. Na žago so prihajali gorjanci, zastavni in spočiti bi mogli kdaj, ko bo zdoma, razvneti njen ciganski temperament.

»Ubijem te, če te najdem!« jo je skoraj zdrobil v objemu.

Pa je ni ubil. Nekoč se je vračal zgodaj popoldne, in ko je zagledal sled kolesnic v razmočeni travi, je pospešil. Lojtrnik je stal pred žago in pod lopo je gorjanec pravkar potegnil nekoga v objem. Vroč val je Hozjanu prekril grlo, da ni mogel ne zavpiti ne geniti. Videl je, kako se je Pepi za trenutek odtegovala, toda predobro je poznal njeno naravo.

»Pepi!« je zarjul in noge so mu pijano zaklecale, mrzel srh ljubosumnja ga je spreletel. Gorjanec je obstal in strah pred žagarjem na jasi je bil večji od strasti, ki ga je zajemala. Toda Pepca ga je še držala oklenjenega, ničesar ni bila zmožna slišati, kadar jo je kri zasukala v svoj vrtnec. Hozjan je zdrvel navzdol, gorjanec je prebledel. Pričakoval je, da žagar ubije ženo in njega. Toda Hozjan je samo zaničljivo odrinil kmeta vstran in ujel ženo v roke. Namesto sovraštva je začutil do nje samo usmiljenje. Saj se je upirala, dokler je ob svoji naravi mogla. Odsel jo je v hišo, ko je kmet že podil z lojtrnikom mimo žage v gozd.

Odslej je ženo sklenil jemati vedno s seboj.

Pa kljub ženi, o kateri so po tistem dogodku, ki ga kmet ni zamolčal, vedeli povedati, da je brezumno zaljubljen vanjo, nikakor ni zginila mračna divjost iz njegovih oči. Niti potem ne, ko je Hozjanka čakala prvega otroka. Kakor da čaka, kdaj mu bo življenje poslalo kako nesrečo.

In res se je zdelo, da se je Hozjan kdo ve s čim usodi zameril. Pepca je prvega otroka spovila.

Tebi, ki podiraš gnezda

V onemoglost gostoliš,
ko trudna ptica,
ki stremi po veji,
da bi postala,
se odpočila
in okrepila
za nadaljnji let
v novi svet:
a drevesa ni,
ne veje,
ker si vse posekal
in zdaj še ruješ
poslednjo korenino...

Odslej ti nemogoče
bo živeti
v pustinji sedanjosti
in še leteti
v skrivnost bodočnosti.

Prizanesi
vsaj poslednji korenini,
kdo ve,
morda bo še pognala
in ti postala
drevo in veja,
da se boš spočil,
ptica selivka,
na dolgi poti
v toplejše kraje.

SLAVKO

Pa ko je čakala in dočakala drugega, je žagar še vedno hodil s tistimi rahlo nagnjenimi rameni, kakor da ne more tudi sedaj pričakovati kaj dobrega. Hozjanka je rodila deklico, ki pa je čez nekaj dni umrla. A tudi zdaj nista zgubila upanja. Ko je ob Ločnici zajokal tretji, je bil fant. Dočakal je nekaj dni, toliko, da sta si ga ogrela na prsih, okusila slast očetovstva in materinstva, pa je spet nastopila vročica kot pri prejšnjem in niti zdravnik iz mesta ni vedel pomoči.

Po smrti tretjega otroka je Pepca zapadla v mračno potrtost in redkobesedni mož jo je videl dnevno hirati, ne da bi bil zmožen, da jo potolaži. Le še mračnejši je postajal. Vse do nekega večera. Bilo je, ko je Pepca iz tedanje omrtvelosti zapadla v histeričen jok, češ da je sama kriva smrti svojih otrok. S svojim divjim življenjem v mladosti si je nakopala jezo božjo in nikoli ne bo mogla vzrediti živih, zdravih otročičev.

Hozjan je, ko je to slišal, uplahnil, kakor da bi ga kdo zabodel, in obležal kot brez življenja. Nekaj v njem se je prelomilo. Hozjanka je utihnila in prisluškovala samo še divjemu planju moževih prsi.

»Kaj ti je?« se je ustrašila. Zazdelo se ji je, da prihaja z moževe postelje nekaj kakor hlipanje. Ko ga je pobožala z roko, se je čudno zvil.

»Kaj se je zgodilo?« je preplašeno zašepetala. S postelje je dušeče zahroplo, bilo je, kakor bi zagrgala ranjena žival. Tedaj se ji je odkrilo: »Nekaj si mi vsa ta leta skrivaj! Torej je zaradi tebe prišla nesreča na naju! Saj bi bila morala vedeti! Tista tvoja divja mračnost! Kakšna krivda je nad teboj?«

Iz teme dolgo ni bilo drugega kot hropenje. Potem je udaril:

»Kar imam, je bilo zgrajeno na krivičnem denarju, Pepca. Oropal sem človeka, in ko sem ga pahnil, sem ga po nesreči ubil. Pojdi, Pepca, da ne bo po krivem prišlo nadte še kaj hujšega!«

Žena je zakričala od bolečine: »Ne!!!« Kajti ljubila ga je. Tri nedolžne otroške smrti pa so ji zdaj začele kotiti v prsih sovraštvo. Pustila ga je samega v trpljenju in začela spravljalati svoje reči. Niti trenil ni, ko jo je zagledal med vrati.

»Vzemi v nočni omarici ključ od skrinje,« je rekel zahrpano, a mirno.

»Poišči hranilno knjižico. Samo kar je v njej, je pošten denar, ki sva ga prislužila skupaj tu ob Ločnici. To bo zate. Zemljo pa reci, da vračam gostilničarju.«

»Kam boš šel?«

»Že kam. Morda se kdaj vrnem, a nisem vreden, da me čakaš!«

Hotela se mu je vreči v objem, še vedno ga je ljubila z vsem bitjem, a sedaj jo je kot obroč okrog in okrog stiskala groza pred tistim, kar je bil storil nekoč kdove kje.

Še tisto noč je potrkala na gostilno, kjer so jo začudeni sprejeli. Niti besede niso izvlekli iz nje, razen da bi rada ponovno stopila v službo. Še preden pa je vžlo jutro, je nad divjino rdeče zažarelo, pod nebo je planil visok oblak dima, nakar so

za gozdom zaplapolali visoki rumeni zublji. Ko so prvi kmetje pritekli na ploščad ob Ločnici, so zublji že pojemali in Hozjanovine ni bilo več, lepi tujec pa je izginil tako nepričakovano, kakor je bil prišel, če ni morda celo zgorel v plamenih.

NOVA HIŠA

Pepca je bila zdaj spet natakarica. Spremenila se je sicer nekoliko v postavo, bila je vitkejša v boke in polnejša v prsi in lica; prav čedna je postala. V obraz pa ni bila več kot nekdanj. Sreča in nesreča, ki ju je bila obe užila v tolikšni meri, sta ji poglobili poteze in ji v očeh in okrog ust zarisali nekaj plemenitega, tako da si je kmetje niso upali več poželeti kot nekoč, čeprav jih je še vedno vznemirjala. Samo Micika jo je še vedno sovražila, če je le mogla, jo je ozmerjala. Lepa in ohola ni mogla pozabiti, kako je Hozjan dvakrat zavrnil njeno ljubezen. Pa sovražnost ni mogla trajati dolgo, zasnubil jo je postaven gozdarski tehnik; odselila se je v mesto, kjer je postala gospa.

Edino, kar je po njenem odhodu Pepca zahtevala zase, je bilo, da bi jo klicali Pepi in pa prost dan vsako drugo soboto. Pravili so, da si nalaga denar v banko, kdove zakaj, ali pa da hodi posedat na pogorišče. Od nje same pa nisi izvedel besedice.

Bilo je štiri ali pet let po požaru Hozjanovine, menda je bil petek in ravno mračiti se je začelo. V gostilni sta sedela v kotu le dva kmeta, za pultom pa je Pepi brisala kozarce. Postala je bujnejša, zardela v lice. Če ni bilo to morda samo od rahle večerne zarje, tako sta menila kmeta in si pasla oči na njej. Škoda je je za slamnato vdovo!

»Ko bi bil kdo mogel misliti, da postane nekoč pametna, bi jo bil marsikdo rad vzel. Tudi jaz,« je požmrknil, ko da se šali, pa se ni. »Sedaj pa človek ne ve gotovo, ali je Hozjan mrtev ali ni,« je menil drugi.

»Škoda je je, da bi ostala sama.«

Takrat so se odprla vrata. Videti ni bilo nikogar, vendar je moral kdo stati tam, ker je natakarica obstala kot uročena. Ni pozdravila, temveč odšla k vratom kot prestrašena.

»Hozjan!« sta skušala uganiti kmeta in pogledala skozi okno. Zunaj je bilo videti obris dveh postav, ki pa sta takoj izginili v temo.

Spet je v divjini zapela žaga. Mlada Hozjana sta začenjala znova, ničesar razen tistega, kar je hranila Pepi, nista imela. Tine Hozjan je ženi šele sedaj opisal svoje dotedanje življenje in svoja zadnja leta.

Ko se je najprej spovedal in nato prijavil svoje dejanje sodišču, se je pomiril. Obsojen je bil na nekaj let ječe in nato se je šele upal vrniti k Pepci.

Toda sedaj otrok ni hotelo več biti. Vzela sta dečka iz sirotišnice in na jasi je bilo končno spet nekaj otroškega vekanja. Deček je bil šibek in nežen, a bistre pameti. Ko mu je bilo pet let, je Hozjanka — začuda — zanosila in donosila krepkega dečka. Bil je krivih nog in čokat kot mati, a prosojne polti in črnih oči kot oče in močan, ko je zrasel, da mu ni bil nobeden gorjancev kos, vsa-

Večer

Večer je vtisnil
svoje znamenje
na vse:
na nas,
na zidovje hiš,
na cestno kamenje,
na skrilovje
cerkvenih streh...

Hribi tonejo
v poslednji plamen dneva,
sonce je le še ogorek,
ki prehitro izgoreva,
na pokopališču
dolge sence
se objemajo,
ko sestre sence...

A vse je bežna slika
v filmu časa:
ko jo uzreš,
je ni že več,
sedanjost je spomin,
prihodnost sanja.

Vse ima svoj čas
življenja
in ponehanja:
a kdaj,
kje,
kako,
bo v odtisu časa.

SLAVKO

kega je položil. Malo hude krvi je bil res, pa na jasi je bilo dela dovolj, da je imel kje potrckati svoje sile. Le pameti je bil bolj počasne, dasiravno dovolj bistre. Tako sta ga Hozjanova namenila za žagarja, starejšega pa sta dala v šole.

Njuna tiha želja je, da bi starejši postal duhovnik, a človeku se tako redko uresničijo najlepše želje. Pa kar bo, bo; da bi bila le poštena fanta, ko je pa starejši tako mehak kot vosek, da se ga vse prime, mlajši pa, da ga vodi bolj kri kot pamet.

Tako tudi v novi hiši ob Ločnici življenje Hozjanovina daje čutiti, da moraš kratke trenutke sreče vselej odplačevati z dolgo vrsto drobnih, a kot mrčes nadležnih skrbi in strahov. Tako ležita na večer objeta in nemirna, ko zunaj žalostno poškrivava veliko leseno kolo, ki se mu veter zaganja v lopute. Voda iz korita curkoma pada v prazno in se razbija spodaj v soteski. In okleneta se še tesneje; tako svetlo je sprejemati vse v dvoje, tudi ko se zunaj zgrinja noč.

Tr cikla sonatine

(Za prispevke mladih)

ADAGIO CANTABILE

Nad polji je zastalo
valovanje soparice...
Ni vzgiba v brezkončnem morju
zrelih žit
in murni
v travi brezgibni
in prepelice
molčé.

Bose noge pogrezam
v rumeno hrustljivo morje,
v loku padam vznak
v valovje pšenice — in zrnje
se vsiplje na spokana tla.
Daleč čez polje
vijugasta tanka stezica:
oči pripremem — in tam daleč
kovinski poblesk — —

Zaprtilih oči medlim:
zdaj zdaj
žito se bo nagnilo pod srpi
k zemlji
in padlo nanjo v zreli omami...

O, pridi póme čez polja!

GRAVE CON SENTIMENTO

Kdaj že deda so odnesli,
ali v izbi kakor včasih
še tiktaka stara ura
in ob njej še na podboju
dedov dobri stari slamnik
in na kavljju kakor včasih
še visijo stare citre!

In za mizo javorjevo
spet sedi, visok in sključen,
izpod brk nasmeh navihan
in oko za las priprto,
a koščeni in okorni
prsti citre uberó...

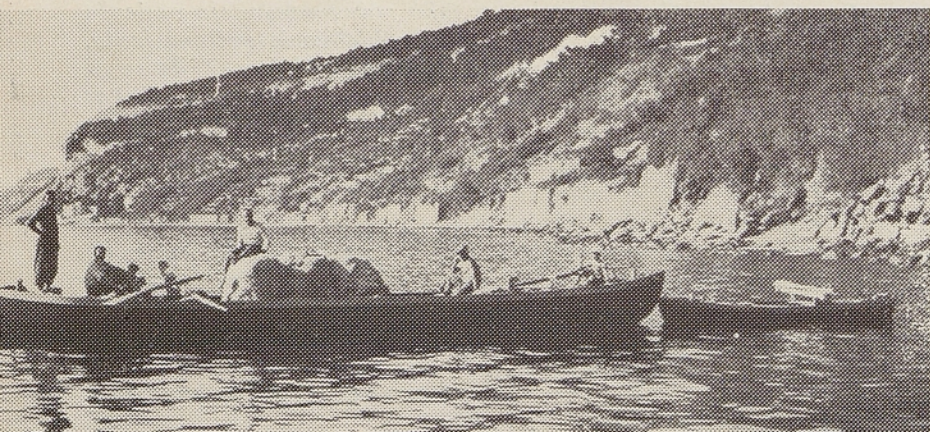
Pesem kakor gorska ptica
v čistem zraku se spreleta.
In kot zunaj dan narašča,
kakor včasih z domačije
dviga dim se v jutro sončno,
čreda dere iz staj.
Babica pa za ognjiščem
rahlo hlebce v peč posaja,
vsa zardela se smehlja...

Ali citre na podboju
spet počasi oneme.
Le še rože ornamenta
jim po starem zadíše...

SERENADA PATETICA

Da bi se oči spočile
zopet na domačih gmajnah!
Gmajne moje v vlažnih jutrih!
In v priprtih vratih hleva
dekla z žehtarjem in v veži
vonj po dimu, in v pobočjih
dozorevajoča žita!

Oče ta večer bo čutil,
ta nemir v ozračju nočnem,
ostri vonj po pokošenem
v medli večer predpoletni — —
in pustil bo pod vrtovi
léso nagnjeno in zâme
dal na staro mesto ključ!

OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA 1968-69

Zlepa ni bilo kako šolsko leto tako napeto in razburljivo kot letošnje. Po vsej državi kontestacije in stavke. Vrste mladincev so v povorkah preplavljale ulice in trge ter z najrazličnejšimi krilaticami opozarjale javnost nase in zahtevale svoje. To splošno oporečništvo ni ostalo tuje tudi na nekaterih slovenskih šolah. Zahtevamo dialog, oporekamo in nasprotujemo sodobnemu redu in načinu, kako se z nami postopa, zasedli smo šolo. Sledili so sestanki, zborovanja dijakov, staršev in profesorjev. Toda čas je šel svojo pot. Ker ni bilo zadovoljivih reform, je prosvetni minister odstopil. Nadomestil ga je drugi. Ravnateljstva so zasuli s kupi okrožnic, izšel je zakon o malih in velikih maturah, ki je prinesel največ novosti. Vse to je rodilo dolga razpravljanja, okrogle mize, tiskovne konference. Odmev je bilo opaziti tudi v slovenskem tisku. Nismo se razumeli. Še vedno stari in mladi, očetje in sinovi, ki ne najdejo skupnega jezika.

Po šolah smo sledili temu nemiru, ki je mrzlično spremljal iz dneva v dan delo, besede in misli miadih. Tudi mladi čutijo odmev krize sodobne družbe, ki je kvarna, brez idealov, brez poleta. Vsak dan postavlja pred ljudi nasprotja, ki pretresajo svet. Poraja se vedno večja moralna kriza, ki jo mladi bolj zaznavajo, ker so miselno manj obremenjeni. Mladi rod ni tako podvržen prevaram in premetenostim, ki so tako značilne za sodobno zrelo družbo, ki išče predvsem sebe, mastne prebende, donosna in vplivna mesta.

V takem vzdušju zaključujemo šolsko leto. Reforme izpitov, o katerih je naša revija že pisala, je treba praktično izvesti. Kandidati nižjih srednjih šol so se že pomerili z novim načinom pri zaključnem izpitu in mislim, da so na splošno lahko zadovoljni. Zaključni izpit je bil v ustnem delu zares razgovor v širino, primeren njihovim letom in obzorju. Edina novost za naše maturante je v tem, da so prejeli uspehe izražene le s sintetičnim mnenjem v celoti in ne več ocen iz posameznih predmetov. Druga novost pa je v tem, da ni popravnih jesenskih izpitov. Kdor je dozorel, je dozorel in to je mogoče le enkrat na leto.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so zaključni izpiti na nižjih srednjih šolah lepo potekali, brez strahu in nervoznosti.

Koliko je teh malih maturantov, ki so zaključili obvezno šolanje?

Naštejmo jih kar po šolah in številu. Imensko so to opravili že drugi časopisi.

Šola :	Izdelalo :
Srednja šola »Ivan Cankar« Sv. Jakob	19
Srednja šola »Fran Erjavec« Rojan	10
Srednja šola »Sv. Ciril in Metod« Sv. Ivan	34
Razred na Katinari	12

Srednja šola »Simon Gregorčič« Dolina	23
Srednja šola »Srečko Kosovel« Opčine	46
Srednja šola »Igo Gruden« Nabrežina	25
Srednja šola »Fran Levstik« Prosek	26
Razred v Križu	8
Skupaj na Tržaškem	203
Srednja šola v Gorici	46

203 kandidati na Tržaškem in 46 na Goriškem. Ti stojijo sedaj pred izbiro: ali naprej v šolo, ali pa na delo. Tisti, ki to žele in so nadarjeni, je prav, da gredo dalje v šolo. V Trstu imajo: učiteljske, klasično gimnazijo, znanstveni licej in trgovsko akademijo. V Gorici pa: učiteljske, klasično gimnazijo in trgovski strokovni zavod.

Veliko se jih bo odločilo za delo, ker je povpraševanje po mladi delovni sili veliko. Toda tudi tu so lahko danes naši mladinci izbirčni. Ne na vsako delo. Premisliti je treba, kakšno je delo, kakšni so izgledi in kdo delo ponuja. Lepo in dokaj čisto je delo natakarjev in prodajavcev sladoleda, ki jih prav te tedne mrzlično iščejo. Po vročih poletnih mesecih pa jim bodo gospodarji rekli: Srečno, ni več dela. Fantom, ki se na noben način ne marajo dalje šolati, priporočamo tehnične poklice: avtomehaniko, radiotehniko, tiskarstvo in slično. Dekleta pa naj se lotijo obrti. Upajmo, da se bo lahko tudi naša mladina vpisala na industrijsko strokovno šolo, na katero že čakamo leta in leta. O tej zadevi se prav zadnje čase slišijo ugodni glasovi.

In zrelostni izpiti

Zrelostni izpiti so prav te dni v polnem teku. Izpiti so v znamenju razgovora med kandidatom in celotno izpitno komisijo. Letos so tudi kandidati naših šol popolnoma izenačeni s kandidati ital. šol. Prejšnja leta so imeli naši kandidati po eno nalogo več, ker je na naših šolah učni jezik slovenski. Letos je to odpadlo. Pismeni nalogi sta letos le dve za vse vrste šol po vsej državi. Prva naloga je v materinem jeziku in so naslovi po vsej državi za vse šole iste vrste enaki. Razlika je le v jeziku: v italijanščini, slovensčini, nemščini ali francoščini; kakršen je pač učni jezik. Dijaki so imeli pri prvi nalogi na izbiro po štiri naslove in šest ur časa. Naslovi nalog so bili naslednji:

1. za klasične liceje:

- 1) Kako presojate položaj mladih v sodobni družbi in kakšne doprinose po vašem mnenju lahko mladi dajo razrešitvi vprašanj naše dobe.
- 2) Prosto povejte, kako bi želeli, da bi književnost tolmačila socialna vprašanja našega časa, in navedite kakšen primer.

- 3) Katera dejstva in kateri dogodki prejšnjega in sedanjega stoletja so po vaši presoji res temeljne važnosti za razumevanje današnjega sveta.
- 4) Evropeistična ideja je v zadnji povojni dobi prešla z ravni idealnih teženj na konkretno raven skupnosti ustanov.

II. na znanstvenem liceju:

- 1) prvi naslov isti kot na klasičnem liceju.
- 2) Ali si doživel pri branju pisateljev iz preteklosti, da si pozabil na časovno oddaljenost in si začutil njih glas kot glas naše sodobnosti?
- 3) Problemi evropske družbe in predvsem italijanske, od začetka dvajsetega stoletja do izbruha prve svetovne vojne.
- 4) Kakšen je bil prehod od nujnosti človeške obrambe pred naravo do potrebe ohraniti jo?

III. na učiteljišču:

- 1) prvi naslov isti kot na klasičnem in znanstvenem liceju.
- 2) Smeri sodobne poezije in pesnik, ki ga najbolj poznate.
- 3) Kateri so po vašem mnenju najvažnejši pedagoški problemi naše družbe? Kako bi jih vi rešili?
- 4) Že od revolucije 1799 pa do danes zbuja problem italijanskega Juga zanimanje med italijanskimi znanstveniki in političnimi voditelji.

Pojasnite bistvo tako imenovanega vprašanja Juga in opišite različne predloge, da bi ga rešili; povejte tudi, kako so se tega vprašanja lotili v tem povojnem času.

IV. na trgovski akademiji:

- 1) S tem, da se nanaša na svojo deželo, naj kandidat pove, kakšne naloge pripadajo tehnikom, da bi tej zagotovili čim hitrejši in čim večji gospodarski in socialni razvoj.
- 2) Kandidat naj pojasni pomen, ki naj ga za napredek skupnosti imata čim večje zanimanje za gospodarske študije in čim širše spoznavanje gospodarskih vprašanj.
- 3) Kandidat naj pove, kakšne posledice je industrijska revolucija povzročila v organizaciji dela, v gospodarstvu in v odnosih med ljudmi.
- 4) Ko je Giovanni Verga v nekem pismu prijatelju napovedal, da bo objavil nekatera svoja pripovedna dela, med katerimi I Malavoglia in Mastro don Gesualdo, je 21. aprila 1878 napisal: »V mislih imam delo, ki se mi zdi lepo in veliko, neke vrste fantazmagorijo boja za življenje, ki gre od cunjarja do ministra in umetnika, ter dobiva vse oblike od častihlepja do pohlepa po denarju in jo lahko upodobimo na tisoč načinov.«

Druga naloga je bila iz matematike na učiteljišču in znanstvenem liceju, na klasičnem liceju prevod iz latinščine in na trgovski akademiji iz knjigovodstva.

Najtežji del zrelostnega izpita je razgovor med kandidatom in komisijo. Vendar to ni več izpit, ampak razgovor. V sodobni šoli je razgovor nekaj nujnega: ni mo-

goče na globoko brez razgovora med tistimi, ki uči in tistimi, ki se uče. Razgovor ne sme biti prekinjen, ampak stalen. Tako se zopet moderni čas vrača k Aristotelovi peripatetični — razgovorni šoli. Skupno je treba iskati resnico: resnica mora postati sad skupnega dela, pri katerem morajo sodelovati vse komponente šolskega življenja. Samo če bomo poznali mišljenje drugih, bomo učili in vzgajali k strpnosti in k delu. Tako bomo razumeli, da se moramo vsi vsak dan učiti tudi od svojega bližnjega in da ni nihče izključni nosivec resnice, lepote in pravice. Razgovor poteka o kulturnih vprašanjih, to je o študijskem programu, o tem, kar je v kandidatih ostalo, ker je le to postala kultura in presega mehanično priučitev. Govorimo in razpravljamo pa lahko samo o tem, kar poznamo, kar je postalo naša vsakdanja obleka duha. V zagati pa smo, ko smo postavljeni pred vprašanje, katerega ne poznamo, katerega nismo asimilirali in ni postalo kultura in življenje.

KOLIKO JE ŠTEVILO NAŠIH MATURANTOV:

Š o l a :	Trst:	Gorica:	Skupaj:
Klasični licej	7	5	12
Znanstveni licej	23	—	23
Učiteljišče	14	7	21
Trgovska akademija	35	—	35
Skupaj	79	12	91

Maturantom, ki so srečno končali izpit iskreno čestitamo in jim želimo srečno izbiro nadaljnjega študija.

Uspeh: na učiteljišču so izdelali vsi
na klasičnem liceju 10
na znanstvenem liceju 20

V poletnem kresu

**Že poletje prasketa,
kot ob svetem Janezu kresovi
po obronkih mladega sveta,
in vse upepeljuje,
kar je brez življenja,
a tudi vse rešuje,
kar ima še v sebi
le utrip hotenja
po življenju...**

**Vse to me z upanjem navdaja,
da ne bom zgorel
na kupu suhih vej
in da se v meni
žila utripalnica
bo razživela
v kres poletni
bivanja, rasti,
ko to drevo
na mojem vrtu,
ki že čuva v svojih krošnjah
sadove in semena
za bodoče dni.**

SLAVKO

Na počitnice!

Počitnice! Vsi si jih želimo, kujemo načrte, v mislih smo pravzaprav že na počitnicah. Vendar imamo cel kup dvomov: kam, kdaj, kako, v družbi ali brez družbe, na morje ali v hribe... Prav zaradi teh vprašanj bi radi spregovorili nekaj besed o njihovi važnosti in o organizaciji.

Počitnice so naš prosti čas, pomenijo naš letni počitek, našo osvežitev bodisi v telesnem kakor v duševnem oziru. In vendar se največkrat vračamo s počitnic razočarani, trudni, nejevoljni, kljub zapravljenemu denarju, kljub vsem upanjem in načrtom: imamo občutek, da niso bile prave!

Moderni človek se nahaja v čudnem protislovju: dela manj ur kot v preteklosti, ima zato več časa in vendar pravimo, da nimamo časa, ne za družino, ne za prijatelje, in niti — zase. Trudni smo, zato nam primanjkuje tista gonilna adaptacijska sila, ki bi pravzaprav izkoristila današnje objektivne možnosti tako, da bi naše počitnice pomenile za nas in za vse tiste, ki nas obdajajo, pravi počitek, pravo osvežitev. Vse preveč je v nas napačnih pojmovanj, ki negativno vplivajo na naše obnašanje, na naše odločitve. Tako imamo ljudi, ki hodijo vse počitnice, vsak dan in celo v najbolj neznosni vročini na kopanje. Kako naj se ti ljudje odpočijejo?! Ali pa: mladina, ki se po cele dneve vrti samo po raznih barih s fliperji ali z juke-box! Prav nič se ne čudimo, če taki ljudje postajajo še bolj nervozni, vse bolj prostodušni, če so večni tožitelji, če so vedno »trudni«! Ker se odrasli navadno toliko poznajo, da izbirajo po svoji uvidevnosti morje ali hribe, bo naša pozornost obrnjena predvsem mladini.

Mladina ima danes neštete možnosti za počitnice v pravem pomenu besede. Samo da te možnosti večkrat naši mladini niso znane, ali pa si starši ne upajo poslati ali pustiti svojih otrok v svet. Stiska vesti, ta naš moderni in zelo razpasli pojav, ki je v bistvu odraz negotovosti modernega človeka, se prenaša tudi na vzgojo. Se v kolonijo si nekateri starši ne upajo poslati svojih otrok! Kakor da ne bi bilo ljudi, ki so poklicno usposobljeni za varstvo in vodstvo otrok. Vsem staršem, ki se bojijo pustiti svoje otroke zdoma, lahko mirne duše povemo: otroci so kakor ptički, ki prej ali slej »zletijo iz gnezda«. Naš egoizem, naša stiska, naša napačno pojmovana odgovornost slabo vplivajo na otrokovo družabnost, njegov razvoj, njegovo vključevanje v družbo, v svet. Bojazen staršev pred svetom se naknadno prenese na otroka, kar mu bo vedno velika ovira v življenju, v poklicu, v šoli — povsod.

Zavedajoč se važnosti skupinskih oblik počitnic, so evropske države že zdavnaj organizirale take oblike počitnic vseh vrst, za vsakovrstna zanimanja in za vse dobe otrokovega razvoja. Tako poznamo za najmlajše takoimenovane Kinderheime, otroške kolonije, skavte, tabornike in podobno.

Ker pa je danes zelo razširjena tendenca, posebno mladoletnikov, da bi radi preživeli počitnice

sami, daleč od nadzorstva staršev, kakor tudi daleč od domačega kraja, bomo tu našeli nekaj kulturnih tipov počitnic, ki jih danes v svetu zelo priporočajo, ker se v takih krajih mladina počitniško zdravo, zabavno uči.

POČITNICE ZA LJUBITELJE JEZIKOV so namenjene tistim, ki bi radi poglobili svoje šolsko znanje jezika. Take počitnice so danes po vsej Evropi, kakor tudi v Ameriki. Podrobne informacije dobimo pri italijanskem Touring clubu, P. Libertà, Trst ali pri Mednarodnem jezikovnem centru v Milanu, Corso V. Emanuele, 13.

»ZNANSTVENE« POČITNICE. Kogar zanima jo znanstveni predmeti, in to posebno za dijake višjih srednjih šol, imamo po Evropi takoimenovane počitnice na odprtem, kjer preučujejo in

tudi preizkušajo razne metode dela, kakor tudi razne arheološke raziskave. Navedemo tukaj samo nekaj naslovov:

SLOVENIJA: raziskave na arheološkem, biološkem, zemljepisnem področju; vse informacije pri prof. A. Lahu, Sišenska ul. 95 (Ljubljana); dom sam pa je na Vrhniki. Prihajajo z vsega sveta.

ITALIJA: fizika, kemija, matematika, geologija in paleontologija v Agordu. Informacije pri I.T.I.S., prof. G. Viani, Ul. Cantore, 9, Brescia.

ŠVICA: zemljepis, meteorologija, biologija na Varusch-u (Kanton Grigioni). Informacije pri Karl I. Wuttke, Arbenalstrasse 119, 8045 Zürich.

Podobni delovno-počitniški centri so po vseh evropskih državah.

Poznamo tudi razne druge oblike počitnic kot na pr. zamenjava gostoljubja ali počitnice za razne vrste športa, počitnice v študentskih domovih (Ostello), ipd. Torej izbire ne manjka, samo odločiti se je treba.

Počitnice nas morajo povezati z naravo, nam morajo nuditi možnost razgovora z njo, z znanci, s prijatelji in predvsem z nami samimi. Zato pa je nujno potrebno, da gremo iz naše vsakdanjosti, ki nas neprestano muči in sili k dnevnim opravilom, skrbem in mōram, ki tako negativno vplivajo na naše zdravje, telesno in duševno, ter na naše počutje. Torej, z otroki ali brez otrok, na počitnice!

Danilo Sedmak

KOLIKO JE ŠE DO GORICE...?

Šmitov študent je dva dni pred Vsemi sveti sedel v svoj 'princ'. Čez nekaj minut je bil že v gostišču, od koder naj bi odpeljal nadškofa v domovino.

Pot sama na sebi bi trajala dobrih dvanajst ur, nadškof pa je želel, da bi spotoma obiskala dobrotnico koncilskih očetov v Cerkvi molka, grofico Marijo Terezijo, katere prijetno bivališče je bilo v Markah nedaleč od Jadranskega morja.

Okrog devete ure dopoldne sta nadškof in Šmitov študent krenila na pot izpod sence mogočne Petrove kupole.

Srce jima je igralo v zadovoljnosti, ko je nemški konjiček galopiral po sončni avtocesti preko jesensko barvnih poljan proti severu.

Po eni uri prijetne vožnje sta se ustavila. Šofer je pregledal motor in ugotovil, da ga je zaradi visoke brzine umazalo nekoliko odvišno olje. Treba je bilo odvzeti približno pol litra masne tekočine, da bi pri veliki brzini ne škodila.

V bližini pa je bil le preprost mehanik, ki je za tavrstna dela potisnil vozila na visok zid, da je potem nemoteno delal pod avtomobilom. Šmitovemu študentu se je zdelo, da vozi v zvonik. Mehanik je na spodnji strani motorja odmašil rezervoar za olje. Pritisk je bil tako močan, da mu je olje v trenutku brizgnilo skozi rokave in kmalu prišlo na svobodo skozi hlačnice ter mu prijetno mazalo sandale na bosih nogah. Ob spominu na šaljiv dogodek pri mehaniku sta veselo nadaljevala pot.

Kmalu sta krenila s sončne avtoceste preko Ter-nija proti sinjemu Jadranu.

Okrog dveh popoldne sta potrkala na gostoljubna grofičina vrata v Markah.

Marija Terezija je s hišnim kaplanom prihitela na-proti. Najprej ju je popeljala v hišno kapelo.

Tu je nad prezbiterijem napis: 'Mater Ecclesiae Si-lentii'. Na desni strani je pritrjena glava, ki upodablja vladajočega papeža s tiaro, na levi podobna glava z mitro, ki predstavlja pokojnega kardinala-mučenca. V ozadju so klečalniki za škofe in na njih brevir za po-potne svečenike, da ga imajo takoj na razpolago. Celo grofica sama ga opravlja vsak dan, pravi, da namesto tistih duhovnikov, ki to molitev radi opuščajo.

Okrog štirih je bilo kosilo končano. Nadškof je name-nil ostale popoldanske ure za počitek in razgovor z go-stiteljico. Njegovega šoferja pa je vleklo k morju in v bližnjo republiko San Marino.

Dežela je lepa, cesta asfaltirana, pa ozka in vijuga-gasta tja do morja.

Šmitov študent je sicer izvedel svoj načrt, a v pozni nočni uri je sam prišel domov čez drn in strn med zajci in vol-kovi. Prišel je komaj eno minuto čez deseto uro do gro-fičnih vrat, a ta so se pravkar zaprla.

Drugo jutro je Šmitov študent ob pol šestih pozdravil nadškofa kakor po dogovoru in bil pripravljen za sveto mašo. Nadškof je bil prepričan, da je njegov šofer v blaženem miru prenočeval v sosednji sobi. Niti sanjalo se mu ni, da je prišel že tako zgodaj iz hotela.

Ob pol osmih sta nadškof in njegov šofer zopet pri-jetno kramljala v dokaj udobnem vozilu in vozila med lepimi vinorodnimi grički proti sinjemu Jadranu.

Dobršen del poti je potekal ob obmorski cesti preko Ravenne v Benetke. Še gladu nista čutila ob občudo-vanju krajine, ki se je kopala v pojemajočem jesen-skem soncu.

Šele okrog pol treh popoldne je šofer opozoril svo-jega gosta, da bo treba avtu preskrbeti goriva in tudi potnika bi to priliko uporabila za okrepčilo na kraju, kjer je bilo oboje na razpolago. Restavracija je vabila k belo pokritim mizam pod košatimi kostanji...

»Prevzvišeni, bencina bo treba, pa tudi midva sva potrebna počitka in okrepčila,« je uvidevno opozoril Šmitov študent.

»Koliko je še do Gorice?« je vprašal potovanja željni gost.

»Do Gorice imava še približno petindvajset kilo-metrov.«

»Pa pojdiva kar do Gorice, bova pa tam počivala in uredila vse potrebno.«

Kdo bi se drznil oporekati nadškofovemu predlogu. Šofer je pognal, da so kilometri kar izginjali.

Po tržiškem klancu (Monfalcone), kakšnih šestnajst kilometrov od zaželenega kraja počitka, je motor nena-doma utihnil.

Kaj naj to pomeni?

Avto se je na ravnini kmalu ustavil. Vsi poskusi, da bi motor oživel, so bili zaman.

Potnika sta krivdo pripisala odvišnemu olju, ki je morda na nek način spolzelo v električno povezavo mo-torja in si utrlo pot celo v delikatne odvode plina in elektri-ke. Motor je bil namreč še ves umazan od olja, ki ga je prejšnji dan bruhal po sebi.

Edina rešitev: poklicati je treba številko 116, prvo pomoč za avtomobile...

Rumeni voz iz Renaultove delavnice v Gorici je kmalu prispel. Mehanika sta ugibala in majala z glavami.

Končno sta vzela dolgo vrv; privezala sta jo na dveh koncih 'princu' na sprednjo os, srednji del pa na priklopni del reševalca in že se je tramvaju podobno združenje pomikalo s srednjo hitrostjo proti Gorici.

»Kako je to slovesno,« je z zadovoljnostjo ugotavljal nadškof.

»Da, malo manj kot na cvetno nedeljo, ko je naš Go-spod slovesno potoval v Jeruzalem. Manjkajo samo še pregrinjala, oljčne vejice in vzkliki 'hosana',« je skoraj hudomušno in ne prav brez skrbi dodal Šmitov štu-dent.

Kmalu so se vsi znašli v mehanični delavnici.

Delovodja je gledal in poskušal sedaj eno, pa zopet drugo. Končno je dejal: »Če imate opravke v mestu, kar pojdite, medtem bomo mi ugotovili, kaj je na stvari.«

Šmitov študent je napisal telefonsko številko delavnice in pospremil nadškofa h goriškemu kolegu. Skrb za avto, in to pred praznikom, je vzela apetit. Brez kosila sta nadškof in njegov šofer okrog štirih potrkala na nad-škofijska vrata v Gorici.

Tajnik ju je popeljal v čakalnico, kjer se jima je na-proti prijazno prismehtljal goriški nadškof.

Po pozdravu in kratkem kramljanju sta se nadškofa umaknila k svojim pogovorom.

Šmitovega študenta je tajnik peljal v svojo pisarno. Prinesel mu je najboljše vino in dejal: »Sedaj se bo prileglo. Po dobrem kosilu sta naredila najbrž že dolgo pot.«

Šmitov študent se je skoraj bolešno nasmehnil ob misli, kako bi bilo lepo, če bi res bilo tako. Iz vljudsti je z dobrim vinom le namočil ustnice in zatrjeval, da šofer ne sme piti.

Čez nekaj časa je prosil tajnika, ali sme telefonirati v delavnico.

Delovodja je vljudno odgovoril, da Renaultova delavnica ne more prevzeti odgovornosti za okvaro na NSU-motorju. Treba se bo obrniti na istoimenski 'servis' v Krmin, ker ni tovrstnega v Gorici.

Šmitovemu študentu se je za trenutek zavrtelo v glavi; malo od gladu in utrujenosti, še bolj pa ob neprijetni novici, ki jo je bilo treba čimprej sporočiti sopotniku.

Tudi poslednji upi na pravkar naročeno kosilo v osednji gostilni 'pri Jelenu' so nenadoma splahneli.

»Kako je s 'princom'?,« je zanimalo tajnika, kateremu je Šmitov študent malo prej razložil neprijetno okvaro.

»Treba bo v Krmin na NSU-servis. Ne morejo najti napake, ne da bi razstavili motor, ne prevzamejo odgovornosti.«

»In sedaj?«

»Stvar je malce neprijetna, posebno, ker se nadškofu mudi domov. Povrh je ura že skoraj pet, jutri pa praznik.«

Šmitov študent si je obrisal pot s čela.

»Bom pa jaz nadškofa peljal domov, vi pa uredite vse potrebno za svoj avto,« je po kratkem premoru predlagal tajnik. Še na odgovor ni čakal in že je trkal na nadškofova vrata, da sporoči najnovejšo novico iz delavnice gostu, svojemu šefu pa predloži ponudbo v odobritev.

Šmitovemu študentu se je odvalil kamen od srca.

Za visokega sopotnika je bilo poskrbljeno. Ostal je problem že naročenega kosila in bolnega 'princa'. Neprijetno bi bilo opustiti lepe načrte, ki jih je Šmitov študent imel za naslednje dni, ko bi nadškofa srečno odložil v njegovi nadškofiji.

Za spoznanje manj nervozen se je Šmitov študent poslovlil od obeh nadškofov. Tajniku se je še posebej zahvalil in opravičil ter potnikoma želel srečno pot.

V naslednjem trenutku je v gostilni čez cesto skoraj jecljaje odpovedoval dišeče kosilo.

Čez kakšne četrt ure je v Renaultovi delavnici uredil vse potrebno, da ga rumeni avtomobilski rešilni voz v bolnem princu povleče v NSU-delavnico v Krmin.

Urni kazalec se je pomikal že na pol šesto.

Ko je bil 'princ' ponovno privezan na rešilca, je Šmitov študent še zadnjič zavrtel vžigalni ključ.

»Ali je mogoče, da ne vžgeš, ko si me vedno ubogal in si mi prav pred nadškofom napravil to sramoto,« je skoraj proseče očital svojemu konjičku, ki mu je sicer res vedno zvesto služil.

Pri vžigu so oči vendarle nekoliko izkušenega šoferja padle na kontrolni kazalec za bencin. Nikdar ga ni videl tako nizko.

Preden je šofer v rumenem rešilcu pogнал motor, je Šmitov študent gospodovalno zaklical: »Momento!« Brž je pomolil vajencu tisočak z naročilom, naj prinese bencin...

Vajenec je čez nekaj minut nalil bencina v rezervoar, medtem ko je prinčev šofer budno pazil na ostale mehanike, ki so na vsak način hoteli najti okvaro na motorju, da bi še v zadnjem trenutku ušli posmehu lastnika.

Šmitov študent je znova zavrtel vžigalni ključ in motor je začel teči kakor vedno. Zdaj je še bolj gospodovalno stopil iz svojega 'princa'. Da je primerno pohvalil »izkušene« mehanike tako v rešilnem vozu kakor v delavnici, ni treba posebej omenjati. Brž je tekel k blagajni in osvobodil pet tisoč lir, ki jih je že plačal za prevoz v Krmin.

Potem pa za nadškofom!

Toda goriškemu tajniku je bila pot preveč domača; poleg tega pa je odpeljal vsaj pol ure poprej, saj je Šmitov študent po rešitvi zadnjega problema vendarle moral dobiti nekaj v lačni želodec.

Pred nadškofijsko palačo v domačem kraju ni bilo več črnega »Fiata« iz Gorice. Študent je ob pol osmih poln zmage čakal pred vrati kapele, iz katere je prihajal nadškof z visokim gostom iz Rima.

»Kako, vi tukaj?« je spontano in v veselem začudenju vprašal nadškof kljub gostu na desni.

»Gospod nadškof, oba sva grešila. Ubogega princa sva sestradala do zadnje kapljice goriva, zato je pred najinimi očmi umrl na tržiškem klancu!«

Drlace

Vladimir Kos, Tokio

Štirje oklepaji

**Kdo te je z mrakom na smreko pripel,
na resnično smreko
v ASÁHI - GA - ÓKA,
zvezdica?**

**Veter,
ki v čolnu ob bregu sedi?
(Da se laže mlade postvri dotakne.)
Drobni, ožuljeni prsti meglic?
(Za stezó do svetišča mrtvega ognja
na FUDŽI.)**

**Zbor kotanj?
(Sonca ni več,
a temá, ki pozna le temó,
trpinči.)**

Le kdo te ujel je, zvezdica?

**(Čisto gotovo šoferjeva YÓ,
da bo zmeraj Božič
v ASÁHI - GA - ÓKA
brez otrok.)**

TRŽAŠKO PISMO

Ce bi pod Zavezniško vojaško upravo prihajalo v Trst toliko slovenskih revij kot danes, bi tudi mi starejši absolventi znali tako lepo slovensko kot študentje, ki absolvirajo pri nas zadnja leta. Zal pa jaz in vsi moji sovrstniki nismo živeli v času tako dobrih sosedskih odnosov in ob tako odprti meji kot je danes, tako da se pri nas še vedno čutijo posledice tiste zaprtosti, o kateri razglablja moji kolegi v Mostu. Toliko bi rad pojasnil gospodu Lovrečiču, ki se je v prejšnji številki Mladike spotaknil ob mojo slovenščino. Danes so seveda časi drugačni in slovenska mladina, ki na šolah s slovenskim učnim jezikom hitreje napreduje v slovenščini kot mi, lahko posveča del svojih učnih ur idejnemu poglobljanju (glejte prilogo!!), za katero smo bili slovenski dijaki v prvih povojnih letih popolnoma prikrajšani.

Moral bi poslušati Anito in njeno mater in sploh ne pisati, tako kot delajo drugi moji kolegi (razen tistih pri Mostu), pa bi mi bile tudi zlobne kritike à la Lovrečič prihranjene. Kdor pa se izpostavi, mora biti vedno pripravljen na to, da jih dobi po glavi. Zato so mi bolj simpatični tisti, ki o meni ne pišejo. To mi namreč kar dvakrat dobro de: enkrat zame, enkrat pa za Anito, ki zadnje čase sledi vsem ocenam Mladike in išče v njih pohvale zame in za mojo fino ironijo, kot se je lepo izrazil neki kritik. Zal pa je prof. Beličič ni skupil tako poceni kakor jaz. Seveda: jaz imam krit hrbet, ker sem bil leta '45 v življenjski nevarnosti — ne v Turjaku sicer, ampak pri Lajnarjih, kjer smo takrat stanovali. Za las je manjkalo, da me ni zasula granata, kajpak nemška. Od tistega dne sem zvest načelom NOB.

Tako, vidite, sem tudi jaz leta '45 prebil lupino socialnega jajca, da sem postal duhovno svobođen. Zaradi te dosežene duhovne svobode in širine pa trdijo nekateri, da nisem stoodstoten Slovenec. Vprašam vas, kdo je potem še Slovenec. Ali samo tisti moj kolega, ki voli Slovensko skupnost in se jezi na Demokracijo, ker da napačno poroča o sežanskih študentih in da propagira prodajo Krasa mednarodnim velekapitalistom in tržaškim pekcom in mlekarjem? Tak primer kot je ta moj kolega, je tipičen primer embrionalnega Slovenca, ki se ho, upajmo, šele čez nekaj generacij osvobodil vsega svojega elementarnega in primitivnega balasta ter razbil lupino socialnega oreha, jajca ali česarkoli že. V oporo tej svoji tezi naj na tem mestu citiram znane verze našega prvega pesnika, v katerih je že pred več kot sto petdesetimi leti nakazana ta naravna sprostitve sil, tako imenovana socialna revolucija:

Za vuk si prebrisane glave,
pa čedne nu terdne postave;
Iše te sreča,
Um ti je dan,
Najdel jo boš, ak
nisi zaspan. (podčrtal jaz)

(Pesme Valentina Vodnika, Jožef Blaznik, Lj. 1940)

»Najdel jo boš, ak nisi zaspan.« Kaj je to drugega, že ne ščuvanje k uporu, k socialni revoluciji (Bistrost in daljnovidnost Vodnikova!)

Je že res, kot je dejala moja tašča, da moke ne moreš presejati na burji. Toda če nočeš, da bo pinca dišala po

zatohlem, moraš že nekaj ukreniti, pa naj bo to socialna revolucija ali kakršnakoli že. Pika in amen.

Drugo vprašanje je zdaj zame, kam poleti na počitnice. Anita hoče za vsako ceno v Slovenijo. Tašča pa pravi, naj ostanemo lepo doma, če mislimo kdaj zidati. Pravi, da imamo za kopanje Cedas pred nosom, v Kobjeglavi pa da imamo še vedno nekaj dobrih sorodnikov, ki bi nas za nekaj dni lahko tudi sprejeli pod svojo streho. Toda Kobjeglava ni Bled. Ne vem, kaj naj bi Anita počela v Kobjeglavi z novimi zelenimi hlačami in z vso tisto hipi opremo, ki si jo je že nabavila za letovanje. Najhuje pa je zaradi Anitinih prijateljic: zakaj Vera bo šla v Plavnice; Neva je že štirinajst dni v Gradežu, kamor jo je Mašera poslala zaradi bubca in potem bo verjetno še šla za kak teden na Stajersko; Maja bo šla z možem v Dalmacijo... Mi pa... Take molitvice poslušam že mesec dni pred jedjo in po jedi, tako da je z mojo prebavo, ki je bila vedno brezhlebna, že lep čas nekaj narobe. Nazadnje bomo morali res kam na počitnice že zaradi mojega želodca, če drugega ne.

Ce bomo šli, vam bom poslal kartico.

Sergij Kobilar

Priloga:

DOKUMENT ŠTUDIJSKE KOMISIJE ZNANSTVENE-GA LICEJA »FRANCE PREŠEREN«

1. Šola je sestavni del družbe in je podrejena njeni strukturi. Vsaka družba temelji na ekonomski osnovi, ki pogojuje celotno družbeno nadstavbo, vključno kulturo. Kapitalistična družba je osnovana na izkoriščanju proletariata s strani buržoazije, ki kot vodilni razred monopolizira tudi šolo.

2. Logično je torej, da pridejo do izraza tudi v šolskem sistemu razredna protislovja. Že v obvezni šoli so pri selekciji prizadeti pripadniki revnejših slojev. To dokazujejo uradne statistike (za leto 1963-64): 7-letnih otrok — 767.000; 14-letnih učencev — 233.000; odpadlih 534.000. Učenci, ki po osnovni šoli niso nadaljevali s šolanjem: 95 odst. iz kmečke in delavske družine, (kateri tvorijo 65 odst. vseh šoloobveznih otrok); ostalih: 5 odst. (od 35 odst.) (za leto 1965-66).

Že iz zgornjih statistik je razvidno, da je zakon, ki predpisuje obvezno šolanje do 14 leta starosti, le formalen, ker niso vsakomur dane potrebne gnotne možnosti; to potrjuje tudi dejstvo, da je veliko število otrok pod 14 letom zaposlenih v kmetijstvu in v manjših industrijskih obratih.

Tudi je nesmiselno upravičevanje, da je treba enako ravnati z učenci, ki pa izhajajo iz različnih društvenih pogojev.

3. Šolski sistem nudi le majhen del izobrazbe, kar potrjuje, da je osebna kulturna formacija odvisna od učenčevega okolja, to se pravi od njegove razredne pripadnosti. Kultura ni torej avtonomna, pač pa je last vodilnega razreda, ki jo posreduje kot dogmo ter prikazuje obstoječi red kot edini možen. S tem je povezano tudi spodbujanje k individualnim rešitvam, najprej v šoli, potem v družbi.

4. Po obvezni šoli se selekcija še poostri, ker se morajo mnogi zaradi gmotnih težav zaposliti. Tudi pri izbiri nadaljnega šolanja je odločilen gmotni položaj.

5. Selekcija prizadene posebno dekleta, zlasti na univerzi, kar je odraz splošne zapostavljenosti ženske v tej družbi.

6. V kapitalistični družbi se vodilni razred poslužuje avtoritarizma, da ohranja obstoječe krivice: v ta

namen nastanejo ustanove kot država, (t.i. »demokracija« je le hinavska diktatura buržuazije nad proletariatom), cerkev, družina (in z njo povezana spolna morala), vojska, policija, sodstvo, umobolnice, šola. V tej je najvidnejši izvajalec avtoritarizma profesor. Od njega moramo zahtevati spoznanje, da je on sredstvo, ki se ga poslužuje družbeni sistem za izvajanje avtoritarizma, torej za ohranitev družbenih krivic. Temu spoznanju mora slediti aktivna razredna zavest.

7. Sistem ustvarja v študentih iluzijo, da višja šola pripravlja same vodilne kadre; v resnici pa je število vodilnih mest omejeno. Ostalim so dodeljena podrejena mesta. Zato se mora študent smatrati za bodočega pripadnika izkoriščenega razreda, se pravi proletariata.

8. Proletariat je razred, ki prodaja delavno silo razredu kapitalistov, kateri razpolaga s proizvodjalnimi sredstvi. Svoje blago, delavno silo, zamenjajo delavci za kapitalistovo blago — za denar — in sicer se izvrši ta menjava v določenem razmerju. Vrednost blaga se mora določiti po količini dela, ki ga blago vsebuje; kapitalist pa zasluži s prodajo blaga, več kot je za delo blaga plačal. Delavec dela, da bi živel; ne

samo da dela nima za del svojega življenja, marveč delo je zanj žrtvovanje njegovega življenja. Delo je blago, ki ga je prodal drugemu. Produkt njegove dejavnosti zato tudi ni namen njegove dejavnosti. Produkt je kapitalistova last, ne pa delavčeva. Iz tega izvira delavčeva alienacija.

9. Proletariat je torej nosilec zgodovine, ker se bo osvobodil izkoriščanja in ustvaril brezrazredno družbo. Za doseg tega cilja se mora organizirati, da z revolucijo odpravi obstoječi red.

P. S.

To je dokument, katerega želim, da objavite v celoti, ker bi bilo res škoda, če bi ga ne spoznali tudi drugi moji kolegi, ki so pred kakimi petnajstimi leti, z menoj vred brisali šolske klopi s proletarskimi hlačami. Mi se takrat nismo vozili v šolo ne z avtom ne s kolesom in naši starši, ki niso bili na vrhu lestvice davkoplačevalcev, so nas komaj za silo porivali iz razreda v razred, da smo prišli do kruha. Če se že kakšna krivica res godi v kapitalistični družbi, je samo ta, da ne vržejo iz šole dijakov, ki ne obvladajo materinega jezika.

S. K.

Z A P R A V A N A Č E L A

V prejšnji številki Mladike smo na tem mestu primerjali napotke, ki jih je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dal našim rojakom v Gorici, češ naj se vključijo v italijanske napredne stranke, z odstavkom slovenskega vojaka Jake Avšiča, ki je trdil, da NOB ni bila internacionalistična, kot bi jo hoteli danes nekateri prikazati, ampak da so brigade imenovali... po znamenitih slovenskih možeh iz kulturnih in revolucionarnih krogov«, ker samo »na takih temeljih so gradili domoljubje borcev, patriotizem in internacionalno revolucionarnost...«

Tokrat bi predsedniku SAZU citirali v premislek še dva vira, ki potrjujeta upravičenost naše kritike: prvi je iz domovine, drugi pa iz najbolj izpostavljenega zamejstva, iz Beneške Slovenije.

Edvard Kocbek v reviji Prostor in čas (1-2, str. 14) piše: »Naprednim razumnikom so vedno bolj tuja vprašanja, ki nas mučijo: Kaj je izkoriščanje in poniževanje afriških rodov spričo tisočletne škode na zemlji in narodu, ki so jo trpeli Slovenci? Kaj so duševne motnje Afričanov spričo duševnega traumatizma, ki je z germanskim alieniranjem prizadel Koroške Slovence? Izgubili smo zemljo in njene zaklade, mesto za mestom, vas za vasjo, človeka za človekom, rod za rod, na sto tisoče živih ljudi, kri

in dušo, jezik in prepričanost, zavest izvirnosti, pravni občutek in politično mero. Predvsem pa je v vsem narodnem telesu prenehalo izjemno stanje pripravljenosti, kajti zdi se, da je matična dežela Slovencev sama prva izgubila občutek za dialektiko interevropskega nasilja in protinasilja ter se začela hraniti z varljivimi obrazci univerzalističnih ideologij.« In na str. 17: »Kako pa je danes s slovensko manjšino na Koroškem? Komaj da je kaj bolje. Današnja moč in slabost Slovencev na Koroškem sta neposreden izraz krize, ki se je za slovenstvo začela v matični deželi prav z narodno osvoboditvijo.«

Tako glas iz domovine. Matajur, glasilo Slovencev v videmski pokrajini, 31. maja 1969 pa piše: »Želimo, da bi slovenski politični predstavniki - poslanci, svetovalci, odborniki in drugi, - ki delujejo v Trstu in Gorici, svojo dejavnost razširili tudi k nam v Beneško Slovenijo in Kanalsko dolino. Postopno bi morali ustvariti pogoje za naše, to je slovenske volilne liste in potem bi tudi izidi ob raznih volitvah lahko imeli drugačno obeležje... Ko poudarjamo nujnost uveljavitve Slovencev na političnem področju, se samo sklicujemo na pogosta zagotovila slovenskih političnih predstavnikov v Trstu in Gorici, da bodo svojo politično aktivnost in program čimprej razširili

oziroma predstavili tudi v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini... Pri vsem tem pa imamo v mislih obdobje nekaj let neposredno po vojni, ko je bilo na tukajšnjem območju precej razvito politično delo, katerega nosilec je bilo slovensko politično gibanje. Že v takratnem težkem ozračju polnem strasti, sumničenj in nasprotij, smo lahko doumeli vse prednosti in koristi takšnega enotnega delovanja in nastopa pod okriljem političnega gibanja s slovenskim obeležjem. Sedanji čas in koristi Beneške Slovenije in Kanalske doline pa to še bolj zahtevajo.«

KONDOR

Krščanstvo in seksualna revolucija

V ljubljanski »Družini« smo brali pod zaglavjem »Brali smo«, tole:

Slovenska izdaja »Komunista« je začela objavljati odgovore na vprašanja o seksualni revoluciji pri nas in o odnosih med spoloma, ki jih je uredništvo lista zastavilo nekaterim našim sociologom, pedagogom in psihologom. V 23. številki z dne 6. junija je odgovarjal sociolog Marjan Tavčar in med drugim povedal:

»Ni docela res, da je sprostitev ljubezenskih in seksualnih vrednot prišla z Zahoda... Demokratizacija naše družbe in osvobajanje

človeka sta imela svoj stranski učinek tudi na to področje. Prav je, da se danes lomijo nekateri zaslužnjoči tabuji na tem resda občutljivem področju. Tudi tako se človek učlovečuje.

Ko to priznavam, pa se mi hkrati zdijo nesprejemljiva in neuresničljiva takšna radikalna gesla: odpraviti vsa dosedanja moralna načela. Kakor da je vse, kar je v stoletjih človek ustvaril moralnih vrednot o odnosih med spoloma lažno, nečloveško, zaslužnjoče. Zato je velik nesporazum, da so se začela napredna prizadevanja, kako počlovečiti seksualno življenje, izgubljati v valovih komercializirane seksa. Spolnost je del človeških del njegove kulture, že zato ne sodi na kramarske stojnice kot

blago. V tem pa smo se začeli resnično zgledovati po zahodnih »vzorih«...

Osrednja tematika, ki jo katoliška cerkev pri nas že precej časa (in ne povsem brez uspeha) ponuja verni in neverni mladini, je ravno njen etični nauk o spolni moralni. To je tudi - žal - edini resnično organiziran, sistematično zasnovan odpor zoper spolno moralno stihijo, ki se ponekod pojavlja že docela neovirano.

Tisti, ki se slučajno še kritično spotakne ob te pojave, bo hitro moral požirati obsodbe, da je puritanec, apologet katoliške terciarske vrste. Tako je normalna presoja teh vprašanj čisto onemogočena.

Bojimo se včasih postaviti v obrambo tudi tistih moralnih vred-

not, ki so lastne človeškemu bistvu in neodvisne od te ali one ideološko pogojene etične teorije.

Današnja katoliška morala tudi ni nekaj, kar je moč čez noč in brez škode zavreči vse od kraja. Verska morala je vsrkala preveč splošno sprejemljivih humanističnih vrednot, da bi bilo tako fatalno zavračanje možno in pametno. Socialistična morala prevzema od nje nemalo človeško in družbeno preverjenih etičnih načel. Današnji čas in družba jim morata dodajati le še nova, še bolj človeška pravila našega bivanja v družbi, ker ne bodo temeljila na zunanjih, lažjih sankcijah, temveč na svobodno spoznani nujnosti spoštovanja osnovnih načel človeškega sožitja.

SLOVENSKA METROPOLIJA IN SLOVENIK

Leto 9. maj bo ostal zapisan z zlatimi črkami v zgodovini slovenske vernosti. Slovenski romarji so prišli v Rim k sv. očetu, da se mu zahvalijo za ustanovitev slovenske cerkvene pokrajine, ga prosijo za blagoslovitev temeljnega kamna za slovenski zavod ter za zaključno proslavo ob 1100-letnici smrti slovanskega blagovestnika sv. Cirila.

Pavel VI. je ob blagoslovitvi temeljnega kamna dejal med drugim: »Kamen za zavod ni bil brez zveličavnega nagiba vzet prav iz bližine groba prvaka apostolov. Trdno smo prepričani, da bo ta zavod, ki ga boste postavili, utrjeval med vami tisto rimsko vero, katero hvali apostol Pavel, in da bo vaša cerkveno pokrajino tesneje povezoval z apostolskim sedežem.«

Papež je v svojem govoru poudaril zvezo med ustanovitvijo cerkvene pokrajine in gradnjo slovanskega zavoda ter njun pomen za bodočnost. Metropolija in zavod bosta živi pričji slovenske vernosti in zvestobe apostolskemu sedežu. Metropolija predstavlja enotnost in edinost slovenske hierarhije; slovenski zavod pa jo bo predstavljal v Rimu pred zborom drugih katoliških narodov. Slovenski škofje poudarjajo v poslanici ob blagoslovitvi temeljnega kamna, da bo zavod pomagal duhovnikom do višje izobrazbe na papeških univerzah, kar bo v prid rojakom v domovini

in tujini. Iz tega sledi globoka povezanost metropolije in zavoda, ki mora biti v središču krščanstva odsev in izraz slovenske cerkvene edinstosti.

Če pregledamo slovensko cerkveno zgodovino, ugotovimo, da nismo bili doslej še nikoli zedinjeni v eni samostojni cerkveni pokrajini. Salzburška škofija in oglejski patriarhat sta se vsak po svoje zavzemala za pokristjanjevanje Slovencev. Meja med njunim misijonskim delovanjem je bila reka Drava, ki je potekala nekako po sredini slovanskega ozemlja. To pa ni imelo ugodnih posledic za verski in kulturni razvoj. Zato je povsem razumljivo navdušenje panonskih Slovencev v 9. stoletju za misijonsko delovanje svetih bratov Cirila in Metoda. Treba je poudariti, da je apostolski sedež že takrat želel ustanoviti samostojno slovansko cerkveno pokrajino, ki bi združevala tudi vse Slovence. Toda nasprotovanja s strani političnih in cerkvenih krogov so to velikopotezno dejanje preprečila. Sen kneza Koclja in nadškofa Metoda se je razblinil. Nadaljna zgodovina nam nudi še bolj žalostno sliko razdejanosti cerkvenega slovanskega ozemlja. Velik del ozemlja je spadal pod oglejski patriarhat do ustanovitve ljubljanske škofije 1462. Lavantinska škofija (pozneje mariborska) s sedežem pri St. Andra-

žu na Koroškem je bila ustanovljena že leta 1228. Konec oglejskega patriarhata je bil leta 1757., ko je Benedikt XIV. ustanovil videmsko in goriško škofijo.

Velike zasluge za začetek slovenske cerkvene enotnosti in samostojnosti ima še danes svetniški škof Anton Martin Slomšek, ki je s prenosom škofijskega sedeža v Maribor leta 1859. rešil koroške in štajerske Slovence pred verskim in narodnim propadom. Že takrat je v preroškem duhu gledal združene Slovence v eni sami pokrajini. Ustanovitev metropolije pomeni izpolnitev njegovih želja in uresničenje 1100-letnega načrta svetih bratov Cirila in Metoda. Prvi korak k uresničenju metropolije je napravil Janez XXIII., ko je 21. decembra 1961. povzdignil ljubljansko škofijo v nadškofijo. Za minuli božični praznik pa je Pavel VI. dal Slovcem velik in dragocen dar — metropolijo. Letos v maju pa je odobril in blagoslovil gradnjo slovanskega zavoda.

Verni Slovenci se veselimo teh sadov koncila, ki nas spodbujajo k utrditvi vere in zvestobe apostolskemu sedežu. Zavedamo se pomena slovanske metropolije in slovanskega zavoda v Rimu, ki bosta pričji slovenske vernosti in enotnosti slovanskega naroda.

Jožef Aleksij Markuža

SODOBNA SLOVENSKA ZAMEJSKA LITERATURA (NADALJEVANJE)

VINKO ŽITNIK

Rodil se je 1903 v Grosuplju, se posvetil orožniški službi ter postal narednik. Po zadnji vojni živi v Argentini.

Žitnik je začel zlagati pesmi leta 1928 v Mladiki in kmalu postal eden njenih najvidnejših pesnikov; do 1940 je priobčil v njej 130 pesmi. Zgodaj so ga sprejeli tudi v Dom in svet, sodeloval pa je še v drugih revijah in zbornikih. Leta 1937 je izdal v Mariboru v samozaložbi zbirko **Pomlad**, razkošno knjigo v zelenem in rdečem tisku.

V zbirki opeva pomlad v naravi in sebi, prehaja v zorenje in prvo zasanjano ljubezen. Povsod vidi svojo drago, čisto deklico in prepričan je: »Ob tebi jaz dehtel bi, vase zroč, kako sladko me tvoj sijaj srebrni.« Toda viharji v njem so tako silni, da mora priznati: »Čuj deklica, jaz nisem zdrav, prečudno me boli srce.« Spozna, da je vse hipna prevara, pred oči mu stopi podoba groba, smrti, pride »čudežno videnje« in v detinstvu najde odrešenje. Dušo zažeja po Bogu, na koncu pa doživi domačo zemljo, ki jo prikaže v nekem globljem impresionizmu. Nekako geslo vse zbirke je v verzih: »O mati, glej, kako bridko je svetel moj mladi dan!« Vsa zbirka je posvečena »slovenskim mladostnikom in mladostnicam«.

Žitnik se je s Pomladjo idejno in vsebinsko vključil v najnovejšo tedanjo slovensko liriko in si v njej ustvaril lastno podobo. Za svoja občutja je našel izraz, ki je izpilen in mnogo poveden, dostikrat moderno ekspresionističen (prim. pesmi o belih samotah). Zbirko je zelo pohvalno ocenil Jože Pogačnik (**Mladika**, 1937, 274) ki je zapisal, da bi moral avtor izdati še zbirko »možato krepkih pesmi: za to lepo pomladjo pričakujemo še poletne žetve«. Vendar do te zbirke ni prišlo, čeprav je Žitnik samo v Mladiki priobčil po Pomladi kakih 50 pesmi, veliko pa tudi v Domu in svetu; v njih je dosegel nov razpon.

V Argentini je Žitnik, pod psevdonimom Budnik, prešel v izrazitega religioznega »budnika«. Dr. Tine Debeljak pravi o njem: »V tej njegovi plodni liriki, ki je svojevrsten dokument emigracije, se nahaja marsikatera literarna dragocenost, le da bi jo bilo treba izbrati iz včasih občutno prevelike didaktičnosti in tehnične virtuoznosti. Tak izbor bi ga postavil v vrsto izrazitih in močnih pesnikov iz navdiha prenovitve človeka v novo duhovnost in rodoljubnost.« (**Zbornik SS**, 1955, 237).

FRANC SODJA

Rodil se je 1914 v Bohinjski Bistrici, dovršil Škofijsko klasično gimnazijo v Št. Vidu nad Ljubljano, bogoslovje v Ljubljani, kjer je postal 1941 lazarist (CM). Po vojni je bil v Ljubljani zaprt, nato se je preselil v Argentino.

Sodja je napisal vrsto religioznih knjig: **Prebodeno Srce**, 1961, premišljevanja za mesec junij; **Duhovne vaje**, 1962, 1965; **Kraljica apostolov**, 1963, premišljevanje za maj; **Križev pot**, 1963, razmišljanja h Goršetovemu križevemu potu v cerkvi Brezmadežne v Torontu; **Na-**

šli so pot, 1964, portreti konvertitov 20. stoletja; **Vincencijeva podoba**, 1967, karakteristika vincencijanske duhovnosti.

Spomine na zaporniška leta je opisal v knjigi **Pred vrati pekla**, 1961, ki je izšla pod psevdonimom Branko Bohinc. Po vsebini je pretresljiva — kakor skoro vse iz podobnega sveta. Višek je dosegel v knjigi **Meditacije**, 1966, ki prinaša na 90 straneh 70 pesmi. Razdeljene so na pet ciklov: Spomini, Misli, Lesene jagode, Pred vrati pekla in Sinjine.

V prvem ciklu se spominja otroških let, matere, mrtvega očeta, slovesa od doma, planin, polj, mika deklet, toda vsemu temu se je odpovedal, ker »Razbičan, zapljuvan je stal pred mano / in dal, da razsušena usta si / nastavim ob njegovo srčno rano«. Odločitev za duhovski poklic pa mu je prinesla samoto: »bridko čutim, da sem sam«. Poročil je mlada človeka in ostal »sam, čisto sam«. Vendar pa mu ni žal posvetne ljubezni, hoče »Ljubezen«, ki je »čista, močna kakor smrt«.

V drugem ciklu je bolj duhovniški, vzgojiteljski; brata svari, naj bo močan kot macesen; materina ljubezen dela čudeže; dobrota, lepota, resnica so tercet: »čeprav v zdivjan vihar zaviti, / ne kloni. Čakaj, da ti jutro sine!« Žal mu je ljudi, ki jih zgloda črv zle usode. »Vsa zemlja je Nazaret«. Rešitev je v križu: »Vzcvetel je križ krvavordeče. / Pogнал je korenine / iz grenke bolečine / človeških src, / ki so iskala sreče.«

V tretjem delu je 15 sonetov, zajetih iz skrivnosti rožnega venca in Jezusovega trpljenja. V prvem delu vsakega soneta je svetopisemski dogodek, v drugem prenos nase s prošnjo, molitvijo. Soneti so neke vrste prošnja molitev, a večkrat tudi občutena pesem, npr. Vnebovzetje: »Zadnji šum sveta v temi se zgublja, / stara oljka sanja pod zvezdami, / vonj cipres se sklanja, grob poljublja / svete, najsvetejše med ženami. // Luč mogočna v hipu noč razkolje: / kot fanfare pele bi srebrne / lep, božanski glas skoz log zapolje: / Vstani, Mati! — Zemlja se razgrne...«

V četrtem ciklu se je spet znašel v vrtincih življenja, ki ga je pahnilo Pred vrata pekla. Že naslovi pesmi kažejo njegovo duševno stisko: V temnici, V vrtincu, Noč brez dna, Izdajstvo, Depresija, Bes... »Vso noč ura uri je enaka, / brez oddiha v meni boj tiktaka.« Sprašuje se: »Kdo sem jaz?« In odgovarja si: »Resnično sam ne vem.« Hotel je pobegniti, a ustavil ga je križ: »Stoj! Kdo spet zastavlja pot? / Križ! Priraščen je na plot: / prebodeh rok in nog. / Ti si: veliki moj Bog!« Tedaj je spoznal: »Lepo je živeti, saj je Bog s teboj!« In njegov De profundis je zahvala za vse, tudi za »grozo življenja«.

V zadnjem ciklu je očiščen, prerojen, vesel: »Veselo okna na stežaj odpiram, / sam sebe iščem, prebujen iz spanja... v svobode čiste kopljem se slapovih, / v obraz smehlja se mi spokojen dan.« Našel je odgovor na vprašanje, kdo sem: »Goló, od vseh vetrov razvejano drevo / sem, ki strmi v nebo... nad mene sklanja

se onstranstvo.« »Zdaj se skoz mene silna reka v svet razhaja, / vse žejne bi napojil, da bi se vsegà / raztrosil in razdal...« Njegovo srce je tako goreče, »da kamen bi pretopil v kri s toplino srca, ki v bóli mrè, ker preveč ljubi«.

Zbirka je pretresljiva pot človeka, ki se je uprl zapeljivemu svetu, se preko pekla težav priboril do notranje svobode, do odpovedi samemu sebi in sedaj ponuja svoje srčno in duhovno bogastvo vsem lju-

dem. Vso to pot je podal Sodja na preprost, realističen način, v strogo urejeni pesniški obliki, saj zavzemajo tretjino zbirke soneti, dosti pesmi pa je zloženih v istem ali podobnem jambsem verzu. Le v zadnjem delu se je nekoliko bolj sprostil in prišel do nekake himnične vzvišenosti. Izraz je svež in plemenit, daleč od sodobnega pesniškega eksperimentiranja, vsebina je tehtna, optimistična, človečansko altruistična.

(dalje)

UKVANSKI PEVCI NA REPENTABRU

Posebno veseli smo bili letos na Repentabru ukvanskih pevcev. Zapeli so pod vodstvom Franca Sivca več pesmi zelo lepo in ubrano. Njihov nastop v domačih narodnih nošah je vzbudil veliko pozornost. Pozdrav doline izpod Višarij je izre-

kel v samozavestnem govoru g. Simon Prešeren iz Trbiža, ki je omenil vse gorje, ki so ga ljudje v tej dolini prestali predvsem v času opcije. Govoril je v kraju, kjer je sedež nove dežele in je zato naslovil

deželni vladi poziv, da se spomni tudi tega dela naše dežele.

Ukvanci so bili prisrčno sprejeti in zdelo se je, da smo že stari znanci in prijatelji. Prepričani smo, da jih bomo prihodnje leto spet videli na taboru.

GLEDALIŠČE

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME - AISHILOS: "ORESTEIA"

14. junija je gostovalo v tržaškem Teatro Stabile ljubljansko dramsko gledališče, ki je s tem vrnilo gostovanje italijanskim igravcem, kateri so bili pred nedavnim gostje v Ljubljani. V časopisju in radiu je bil že poudarjen pomen te dragocene kulturne izmenjave, pomen sožitja in medsebojnega razumevanja dveh sosednjih narodov. Predstava v Trstu je bila namenjena namreč predvsem italijanskemu občinstvu, čeprav se je je udeležilo tudi mnogo slovenskih ljubiteljev gledališča. Kljub temu, da je gledališka sezona že zaključena, je občinstvo popolnoma na-

polnilo Avditorij in je sledilo z velikim zanimanjem predstavi. Zato bi lahko sodili, da je bila odrsko-gledališka izraznost predstave tako naravna, živa in zanimiva, da je z izredno silo pritegnila tudi tisti del občinstva, ki morda jezika ni razumel, in ga držala v napelem pričakovanju do konca.

V resnici sta bili režijska zamisel Mileta Koruna in njena realizacija kot ena sama simfonija, kot ena sama enovita podoba, ki se izvija iz teme davne preteklosti, ki pa potem vzvalovi v njej čudežno življenje ljudi, množice ljudi in vsakega človeka posebej. A kljub živ-

ljenju posameznikov, njih bolečini in sreči, ki prekipeva v pesmi in kriku, imaš občutek, da se preliva vsak utrip posameznika v neko skupno harmonično celoto. Morda je največja oblika Korunove režije prav v tem harmoničnem zlitju in skupnem valovanju ter prelivanju življenja iz enega bitja v drugega.

Zgodba te Aishilove trilogije, ki je doživela leta 458 pred Kristusom krstno predstavo ter dobila prvo nagrado, je tipično klasično grška. »Suče se okoli umora med sorodniki in kazni zanj z religioznega in državopolitičnega raz-

gleda,« kot pravi naš znani klasik in veliki tolmač grških tekstov Anton Sovrè, katerega prevod je gledališče uporabljalo s popravki Kajetana Gantarja. »Klitaimestra umori svojega moža Agamemnona, ko se kot zmagovalec vrne spred Troje domov v Argos. Njegov sin Orestes maščuje njegovo smrt s tem, da na Apolonov ukaz usmrti mater. Ker ga po umoru preganja Erinije, se zateče v tempelj svojega zavetnika Apolona v Delfe: bog ga kultno očisti in pošlje v Atene, kjer ga Erinije v rednem sodnem postopku obtožijo pred sodiščem na Aeropagu, ki ga je nalašč v ta namen postavila Atena. Pod njenim predstvom sodišče obtoženca oprostí, Erinije pa se zadovoljijo s kulturnim prostorom v skalnati votlini ob vznožju Aeropaga.«. To je na kratko fabula treh tragedij trilogije.

Slovensko gledališče iz Ljubljane je pri nas odigralo samo prva dva dela: Agamemnon in Darovavke. Tudi ta dela sta nekaka celota in učinkujeta na gledavca izredno močno. Po strašnem umoru očeta se sin maščuje, z bolečo odločitvijo maščuje, že omahuje, toda imperativ bogov je močnejši od njegove volje. In vendar je občutek po opravljenem maščevanju v njem razburljiv nemir. Nova bolečina ga razjeda. Gledavec se sprašuje, kdaj se bo maščevanje uneslo, kdaj in kdo bo prvi odpustil in prvi pozabil.

Mislim, da je Korunova režija bolj kot druge predstave, pokazala misel grške filozofije in grških dramatikov, kako zelo je človek odvisen od bogov, kako je ujet v njihovo voljo, kako nemočen je in kako majhen spričo veličine in vsemogočnosti božanstev. Človek se mora pod udarci usode ukloniti volji bogov, ječi v krčih bolečine, a mora po svoji poti dalje. Ti kriki se zde morda kdaj gledavcu pretirani, a režija jih je smiselno poudarila prav iz tega pojmovanja nemoči in vezi, s katerimi je človek povezan, pa jih ne more pretrgati. Z igro plazečih se človeških bitij, sklonjenih in upognjenih k tlom, poudarja režija nemoč človeka v tej veliki zgodbi.

Gledali smo že različne predstave grških tragedij in videli, kako različno so reševali vprašanje grškega zbora, ki je tako tesno in

neločljivo povezan z grško tragedijo. Edinstveno je rešila ta problem Korunova režija. Zbor v tej predstavi niso posamezniki, pa tudi ne kolektivna enota. Je eno in drugo. Niso to preroki, ki komentirajo dejanje in napovedujejo njegov razplet, pa tudi ne odmaknjeni in neprizadeti starci, ki dolgočasno vzdihujejo ob velikih dogodkih. Ta zbor je živa celota živih posameznikov, vsak izmed njih sodoživlja dejanje in to sodoživljanje izraža v besedi in pesmi, v kretnji in koreografiji, celo vse to: beseda, pesem in koreografija je zlito v eno samo izražanje, tako da beseda poje in da premik in skok v prostor ter prelom kretnje govori. In še kako nazorno govori!

V tej kolektivni igri imajo celo takoimenovani solisti majhne vloge. Velike vloge igrata zbor meščanov Argosa in zbor suženj iz Troje. Tako prvi kot drugi zbor je ubran, razgiban in spet umirjen. V miru in molku ustvarja vzdušje napetosti, v krikih to vzdušje stopnjuje. V njem ni disharmonije, razen takrat, ko mora poudariti bolečino, ki razjeda srce. Ne vem, kateremu zboru bi dal človek prednost. Prvi je krik in moč mladeničev in mož, pa spet njihova nemoč ob velikih odločitvah bogov. Njihov pozdrav Agamemnona, ko se kot zmagovalec vrne, je kot odmev množice meščanov, prisrčen in iskren; reakcija zbora ob kraljevi smrti je spet drugačna. Morda je prav ta različnost reakcije posameznikov v zboru ob različnih dogodkih najbolj izvirno režijsko izvedena.

Če je zbor meščanov veliki ep, se zdi zbor suženj kot nekaj lirični, plahi pridih, ki se preliva v jok in obtožbo, a vendar je to povsem drugačen korak, drugačna pesem in drugačna beseda od mož. Lepa je in otožna, tišja in vendar zgovorna, polna bolečin in zastrte sreče.

Agamemnona igra Sotlar z izrazi, polnimi samozavesti in moči. V vsem odgovarja veličastnosti zmagovalca. To samozavest Sotlar lepo prelije v izraze človeške prizadetosti srca in duše. V Klitaimestri je Štefka Drolčeva potrdila svoj umetniški izraz, ki ga poznamo iz časa, ko je bila članica tukajšnjega slovenskega poklicnega

gledališča. Podoba, ki jo je ustvarila, je dostojanstvena in obenem nežna, odkrita in vendar s skritimi načrti. Včasih sicer še vedno nekoliko pretiha v govoru, vendar tudi v viških razpoloženja glasno izpovedna. Podoba Aigistosa je ustvaril Danilo Benedetič z izrazitimi kreativnimi poudarki. Morda bi pričakovali v tej podobi nekoliko večjo prefinjenost in kraljevskost, vendar spričo tiranstva in grdega zarotništva, ki ga predstavlja, ni to tako nujno. Posebno igra njegovega neubežnega ujetništva je izredno posrečena. Nema in živa igra Kasandre, ki jo je upodobila Ivanka Mežanova, je zelo zgovorna, mestoma pretresljiva. V drugem delu je poleg Klitaimestre in Aigistosa izstopal Orestes Poldeta Bibiča. Njegova izpoved ljubezni do očeta, njegova predanost maščevanju in zadržanost pred umorom matere so nepozabna lestvica igravskih izrazov. V srečanju s sestro je njegova igra resnična pesem prisrčnosti in ljubezni. Morda bi si želeli v harmoniji glasov svetlejši ton, vendar spričo odlično oblikovane podobe ni glasovni element igral tako važne vloge. Ob Orestesu je ustvarila lepo lirično Elektro Majda Potokarjeva. Njen jok ob očetovi smrti in njeno darovanje na grobu, krik bolečine in utehe v solzah, vse te izraze zna Potokarjeva izliti v pretresljivi izpovedi. Omeniti moramo posebej vsaj še Dojnico Slavke Glavinove, ki v bolečini izraža svojo navezanost na Oresta, ki ga je hranila, ko je bil otrok. Njene igravske izpovedi in njene slutnje so inteligentne.

Morali smo omeniti vsaj nekaj teh posameznih oblikovavcev velikih vlog, čeprav zasluži vsak posameznik v zborih ali v vlogah sužnje in stražarjev enako priznanje za svojo igro, kot smo že omenili.

Enotno pozorišče je zamislil režiser Mile Korun sam, kakor je gotovo sugeriral svojo misel tudi kostumografinja Miji Jarčevi in glasbeniku Darijanu Božiču. V celoti je bilo namreč čutiti enovitost in neko skladno in razumevajoče delo. In prav ta enovitost in dognanost do podrobnosti je tisto, kar dviga to predstavo na raven evropskih gledaliških dosežkov.

Jože Peterlin

KULTURNI KOLEDARČEK

ZA TRŽAŠKO

- 30.6. V PD France Prešeren v Boljuncu predava Milan Bolčič: Domači običaji in lepote naše Glinščice.
- 31.5. PD Primorec - Trebče priredi interni nastop gojencev šole GM.
- 31.5. PD Prosek-Kontovel ponovi na Proseku igro M. Pucove: Svet brez sovraštva.
- 31.5. V SKK zabavni večer s filmom.
- 1.6. Slovenska prosveta in vaška mladina priredita v Mačkoljah Praznik češenj z govorom, nastopom domačega pevskega zbora, ansambla Jana, zbora Valentin Vodnik iz Doline in godbe na pihala iz Brega.
- 1.6. V Marijinem domu pri Sv. Ivanu nastop Veselih planšarjev.
- 2.6. PD Prosek-Kontovel priredi pravljčno igro E. Tirana Pravljčne gosli v izvedbi vaških otrok.
- 6.6. SPD Trst priredi predavanje prof. B. Pavletiča: Planinci, alpinisti in smučarji med poletnimi počitnicami.
- 6.6. Nastop dramske skupine PD Prosek-Kontovel na srečanju dramskih skupin Slovenije v Brežicah z igro Svet brez sovraštva.
- 7.6. PD Rdeča zvezda Salež-Zgonik priredi kulturni večer (film Gorenjska ohcet in podelitev Galusovih odlikovanj).
- 7.6. V SKK nagradno tekmovanje iz literature, glasbe, zgodovine, zemljepisa in športa med klasično, realno in učiteljiščem.
- 11.6. V krožku Pinko Tomažič predava Slavko Štoka: Urbanistična ureditev Trsta in nekaterih okoliških občin v luči novih regulacijskih načrtov.
- 11.6. PD Slovenec iz Boršta predvaja celovečerni film Lucija v okviru proslave 70-letnice društva.
- 12.6. PD Srečko Kumar - Repen priredi recital S. Raztresena Večer slovenskih balad in romanc in nastop domačega pevskega zbora v Kraški hiši ob podelitvi Gallusovih odlikovanj.
- 12.6. Zaključna šolska prireditev osnovne šole v Ricmanjih.
- 14.6. Gostovanje ljubljanske Drame z Ajshilovo Oresteo v Avditoriju (režija M. Korun.)
- 15.6. V Marijinem domu pri Sv. Ivanu zaključna šolska prireditev osnovne šole.
- 15.6. Na Repentabru zaključna šolska prireditev osnovne šole.
- 15.6. V Finžgarjevem domu zaključna šolska prireditev osnovne šole na Opčinah.
- 17.6. V PD Škedenj film A. Žerjala: Rižarna s prigodno razstavo.
- 18.6. V prostorih avtonomne letovišcarske in turistične ustanove v Sesljanu priredi revija Umana večer, posvečen Srečku Kosovelu.
- 19.6. Na sedežu škedenjskega kulturnega društva Dom odprta fotografska razstava o nemških koncentracijskih taboriščih z nagovori in pevskimi točkami.
- 22.6. Na Repentabru 22 Tabor Slovenske prosvete (pevski zbori Srečko Kumar, Mirko Filej, Združeni cerkveni zbori, zbor iz Ukevi; ansambel Jana, igra Kje je meja v izvedbi Slovenskega odra.)
- 22.6. PD F. Prešeren priredi v Boljuncu šagro z nastopom folklorne skupine Breg, godbe na pihala iz Brega in ansambla Kras.
- 22.6. Spominska proslava ob 15-letnici smrti msgr. Ivana Trinka v prosvetnem društvu v Čedadu.
- 25.6. V Borštu predava prof. B. Pahor: Naše politično življenje povojnih let.
- 28.6. Koncert zbora Vasilij Mirk v Aidriu na Škotskem.
- 28.6. Koncert harmonikarskega orkestra Miramar v dvorani CIFAP (vodi E. Zajec).
- 28.6. Zaključna šolska prireditev osnovne šole v Borštu v prostorih šolskih sester.
- 4.7. Odprta razstava Ljudsko slikarstvo na steklu v Kraški galeriji v Velikem Repnu.
- 6.7. IV. Partizanski tabor v Prosvetnem domu na Opčinah (ansambel Veseli kosci iz Ljubljane, godba na pihala Kras iz Doberdoba, pevski zbor Vasilij Mirk).

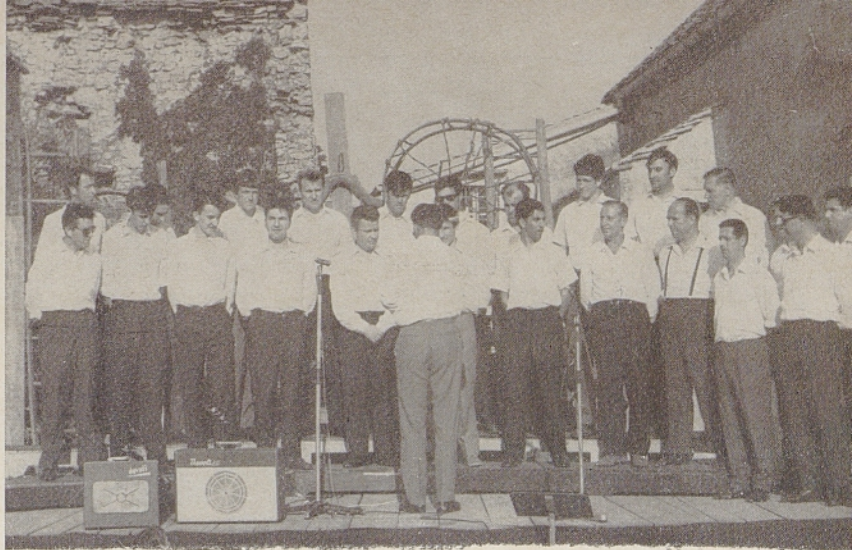
KULTURNI KOLEDARČEK

ZA GORIŠKO

- 31.5. V Štandrežu nastop prvakov ljubljanske Opere ter baletnih solistov v okviru proslav 100-letnice čitalnic.
- 1.6. V Štandrežu nastopijo Veseli planšarji.
- 2.6. V Štandrežu gostuje gledališče iz Nove Gorice s komedijo: Naši trije angeli.
- 2.6. Otvoritev razstave Vladimira Klanjščka v dvorani Pro loco.
- 8.6. Zaključna šolska prireditev osnovne šole v Doberdobi.
- 12.6. V dvorani kluba S. Gregorčič zaključni nastop gojencev Glasbene matice.
- 15.6. Zaključna šolska prireditev osnovnih šol iz Sovodenj, Rupe in Gabrij.
- 15.6. ZSKP priredi koncert zborov L. Bratuž in M. Filej s podelitvijo nagrad zmagovalcema natečaja za ljudske pesmi.
- 24.6. Na pobudo SKPD M. Filej orgelski recital prof. Huberta Berganta v goriški stolnici.
- 26.6. V Katoliškem domu misijonsko predavanje p. Karla Kerševana.
- 29.6. PD Sovodnje priredi koncert okteta iz Nove Gorice.
- 5.7. Na prazniku mladine v Doberdobi gostuje dramska skupina SKPD F.B. Sedej z igro Deseti brat.
- 6.7. V Doberdobi nastop pevskih zborov Miren, Jezero in Hrast, folklorne skupine Kapriva ter ansambla Jana.
- 6.7. Na tradicionalnem pikniku na Vrhju nastop pevskega zbora S. Kosovel iz Ronk.

LETOVANJE MLADINE

Opozarjamo, da se prične letovanje mladine v Ukvah, v Kanalski dolini pod Sv. Višarjami 1. avgusta. Ker so se še nekateri zanimali, povemo še enkrat, da je to letovanje namenjeno predvsem dijaški mladini višjih šol in akademski mladini. Zato seveda otrok ne moremo sprejeti. Stanujemo v hotelu, hrano imamo skupno, ker imamo kuharico, strežemo si sami. Vsak dan so izleti v naravo, igre z žogo, razvedrilo. Letovanje je pod nadzorstvom starejših profesorjev. Tisti, ki še niste potrdili, ali gotovo pridete ali ne, pridite v SKK v soboto med 19. in 20., ul. Donizetti 3/I. Letovanje v Ukvah je možno samo, če se prej in pravočasno javite!

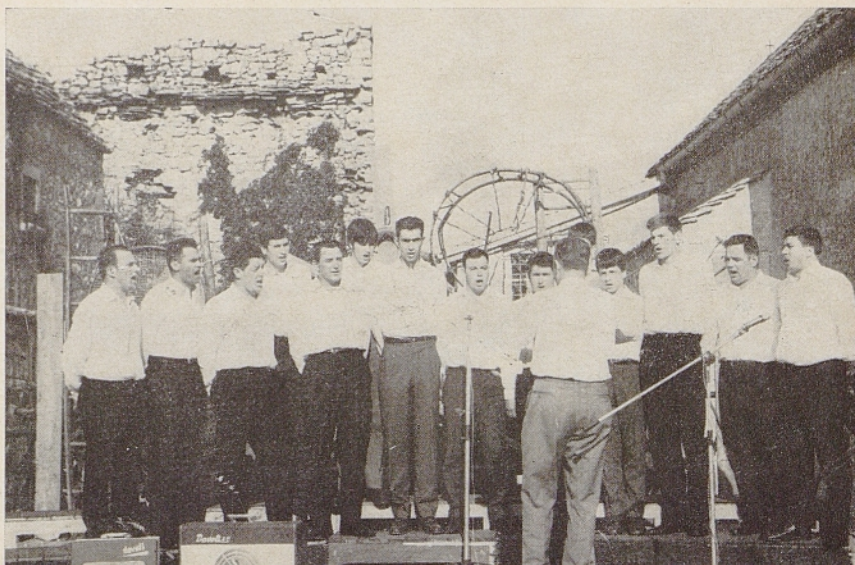

Potem, ko je izrekel goriški pozdrav g. VIKTOR PRAŠNIK v imenu katoliških prosvetnih društev v Gorici in izrazil njihovo željo, da bi bilo sodelovanje med nami večje in prisrčnejše, je zapel moški zbor »MIRKO FILEJ« pod vodstvom g. ZDRAVKA KLANJŠČKA

Pogled na del množice, ki se je zbrala na taboru Slovenske prosvete. Bil je lep sončen dan. Čeprav je bilo ta dan mnogo prireditev, so kljub temu ljudje v tako lepem številu prihitali na kraj vsakoletnih taborov.

Čeprav repentaborski zbor ni številen, je pa kljub temu presenetljivo lepo zapel pod vodstvom g. MIRKA GUŠTINA. Slovenci, ki so se zbrali od vseh strani, so bili posebno veseli, da so lahko pozdravili domače pevce na njihovih domačih tleh. Posebej zato so jim bili hvaležni za nastop.

NOVE KNJIGE

Pred kratkim je izšla nova knjiga dr. Cirila Žebota »Slovenija včeraj, danes, jutri«, 2. knjiga. Kot pravi avtor v uvodu, ta knjiga prvo, ki je izšla 1967, dopolnjuje in presega tako glede vsebinskih kot časovnih razsežnosti slovenskega razvoja. Tudi ta knjiga, kolikor jo je mogoče na hitro pregledati, je pisana umirjeno, stvarno kritično, z željo po vseslovenski spravi, ki naj bi vodila Slovenijo v lepšo bodočnost.

Knjiga je na prodaj v slovenskih knjigarnah v Trstu, Gorici in v Celovcu. Natisnila jo je tiskarna Mohorjeve družbe v Celovcu.

MILENA MERLAK: SKRIVNOST DREVEŠA

To je nova knjiga pisateljice in pesnice Merlakove, ki jo poznamo po njenem izredno prefinjenem slogu, izredno lepem jeziku, po estetski in miselni globini njenih izpovedi. Več bomo o knjigi še poročali.

Za dobro voljo

Gost: »Kaj je tole na krožniku?«

Natakar: »Ocvrt piščanec, gospod.«

Gost: »Če ste o tem prepričani, potem opustite poklic natakarja.«

Natakar: »Zakaj, gospod?«

Gost: »Če imate tako bogato fantazijo, ste rojeni za pisatelja.«

☆

Bila je sobota in neka gospa je prišla na trg z navitimi lasmi. Ljudje so jo gledali in se nasmihali, neki otrok pa je naprej in naprej strmel vanjo. Končno se je le opogumil in vprašal:

»Gospa, katere postaje pa slišite na tele cevke?«

☆

Stirje prijatelji pridejo v bar.

»Meni en konjak, prosim,« reče prvi.

»Meni en whisky,« reče drugi.

»Meni pa eno vodko,« reče tretji.

»Meni kot ostalim,« reče četrti.

☆

Mlad avtostopar je ob cesti dvigal palec. Prikupna mlada šoferka se je res ustavila in ga sprejela v avto.

»Dovolite, da vas pripnem z varnostnim pasom,« je rekla.

»Ali je vožnja z vami tako nevarna?« se je prestrašil mladenič.

»Tisto ne, ampak možiki so manj nevarni, če so privezani,« je smehljaje se reklo dekletu.

Acii in Elka sta že nekaj dni pri stricu na počitnicah. Nemirna, da je kaj! Stričevo potrpljenje je pri kraju.

»Bog usmiljeni, kaj bi ne mogla biti mirna samo en trenutek!«

»Neee, striček,« je zapela Elka, »če doma le malo utihneva, priteče mama s termometrom in nama začne meriti temperaturo.«

☆

Mož se odpravlja na lov.

»Tako, ljuba ženka, pa nasvidenje zvečer!«

»Nasvidenje, dragi, in veliko sreče,« reče ženka. Potem pa se domisli in zakliče za njim. »Ti, ti, poslušaj, če so jerebice zelo drage, prinesi raje eno kilo teletine!«

☆

Neki učenec je neprestano motil pri pouku. Končno je bilo učiteljici zadosti in je rekla:

»Peter, po šoli boš pod mojim nadzorstvom ostal še eno uro v šoli.«

»Kakor hočete,« je mirno rekel fantič. »Meni je prav malo mar, kaj bodo rekli ljudje, če bova sama v tej sobi.«

☆

»Ja kako pa to Edi, da ti ni do bratca ali sestrice, ampak hočeš avto?«

»Oh mami, majhni otročki so vi rdeči, pri avtu pa lahko barvo izbereš.«

Jakec ima gliste.

»Av, av, kako me boli trebuh!« joka ubožec.

Starejši bratec pa ga tolaži: »Se dobro, da imaš samo gliste, če bi imel kače, kdo bi se ti upal približati!«

☆

»Imate pri vas še črnko za pestunjo?«

»Žal ne več. Kakšna škoda, bila je res porabna... A ni in ni mogla prenesti tega, da se beli otroci tako brž umažejo.«

☆

Advokat se pred govorom oblači v togo. Marko vpraša očeta:

»Zakaj se pa preoblači v žensko?«

»Veš, Marko, zdaj bo moral zelo dolgo govoriti.«

☆

Pavelček: »Očka, kako se reče človeku, ki misli samo na samega sebe?«

»Egoist.«

»Pa tisti, ki misli tudi na druge?«

»Altruist.«

»Aha! In če misli samo na druge?«

»Tepec,« odvrne očka.

☆

Ona: »Halo, Albert! Veš, da je najin sinček izrekel prvo besedo!«

On: »Res? Krasno! Katero besedo?«

Ona: »Oh... eno tistih, ki jih ti rečeš, kadar kaj ne gre prav.«

R I M - Slovenski

„Hotel Bled“

ITALIJA

Lastnik Vinko LEVSTIK

ROMA - Via S Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102, 7564783

Blizu železniške postaje - Direktna zveza z avtobusom št. 3

Domača kuhinja - Vse sobe s prhami.

TVRDKA

Kerze

USTANOVljena LETA 1888

TRST

TRG S. GIOVANNI, 1

TEL. 35-019

Emajlirani štedilniki najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, stekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vse vrste električnih luči, klasične in moderne oblike.

MLADIKO lahko kupite

V TRSTU:

- v knjigarni Fortunato
- v Tržaški knjigarni
- v prodajalni časopisov na končni postaji openskega tramvaja
- pri Parovelu v galeriji Tergesteo

NA OPČINAH:

- v prodajalni časopisov na končni postaji openskega tramvaja

V DOLINI:

- ♦ pri šolskih sestrah

V GORICI:

- v Katoliški knjigarni

Ta številka je bila zaključena 15. julija 1969.

CENA 200.- LIR